

École supérieure
du professorat
et de l'éducation
Toulouse Midi-Pyrénées

**MASTER « MÉTIERS DE L'ÉDUCATION, DE L'ENSEIGNEMENT
ET DE LA FORMATION »**

Mention	Parcours
Premier degré	Bilingue

Domaine de recherche Occitan

Centre Montauban

MEMOIRE

**CONSOLIDACION DE LA LENGA OCCITANA EN CICLE 2 E
CONSTRUCCION DEUS APRENDISSATGES**

Pierre Lavit

Directeur de mémoire

(en précisant le statut)

Pierre Escudé, PU Occitan

Co-directeur de mémoire

(en précisant le statut)

Membres du jury de soutenance : (en précisant le statut}

- Pierre Escudé, PU Occitan
- Jean-Claude Fourtané, CPD Occitan
-
-

Soutenu le (jj/mm/aaaa)

26/05/16

—

SOMARI

I/ LO BILINGÜISME	4
1. Lo bilingüisme en França	4
1.1. Istorie	4
1.2. Encastre institucionau	5
2. Lo bilingüisme : perqué ?	5
3. Quin se pòt consolidar la lenga occitana en tot construsir los aprendissatges ?	6
II/ QUINA METODOLOGIA ?	8
1. La mia situacion de classa	8
2. Lo recuèlh de dadas	9
2.1. Generalitats	9
2.2. Lo ròtle deu mèstre e los sons utís	10
a. Las diferentas fòrmas d'alternància	10
b. La negociacion deu sens e la negociacion de la fòrma	11
2.3. Creacion de sequéncias d'ensenhament pensadas tà la lenga	12
2.4. Ensenhar l'orau au travèrs de las disciplinas	13
2.5. Transferiments dens lo lexic disciplinari	15
2.6. Comparason de las lengas	15
2.7. Tribalh especific de lenga	15
III/ PRESENTACION DEUS ARRESULTATS E BILANÇ GENERAU	16
1. Educacion Fisica e esportiva e objectius de lenga	16
1.1. Presentacion de la sequéncia	16
1.2. Analisi de la sequéncia, generalitats	17
a. Los objectius	17
b. Lo debanament	17
1.3. Analisa detalhada d'ua sedença : sedença 1	18
a. Prumèra temporada : las consignas	18
b. Dusau temporada : las activitats	19
c. Tresau temporada : la verbalizacion	20

1.4. Conclusion	20
2. Lengua occitana e pedagogia de projècte	21
2.1. Presentacion de la sequéncia	21
2.2. Analisi de la sequéncia, generalitats	22
a. Los objectius	22
b. La compreneson	22
c. L'aquisicion d'un lexic e lo sué reinvestment	22
d. La lectura en occitan	23
e. L'enregistrament	24
f. La correspondéncia	25
g. Los elements culturaus	25
h. Cantar en occitan	26
i. Parlar en arts visuaus	26
2.3. Conclusion	26
3. La Disciplina dita Non Lingüística, laboratòri d'observacion	27
3.1. Lo reperatge de las errors	27
3.2. La negociacion de la fòrma : las retroaccions	28
4. Un mèstre, duas lengas	32
4.1. Quinas alternànicas ?	32
4.2. Transferiments dens lo lexic disciplinari	34
a. En Descobèrta deu monde	34
b. En matematicas	35
4.3. Comparason de las lengas	37
a. Las Palancas	37
b. La comparason espontanea	37
5. Pistas de conclusion	38
V/ BIBLIOGRAFIA	40
VI/ ANNÈXES	42

I/ LO BILINGÜISME

1. Lo bilingüisme en França

1.1. Istoric

L'ensenhament de las lengas regionaus a l'escòla per l'Educacion Nacionau en França tau qu'ac coneishem uei, qu'ei la resulta d'un procediment deus longs. L'article de Pèire Escudé, *Istòria de l'educacion : impausicion deu francés e resisténcia deras lengas regionaus*, que'ns amuisha plan quin em passats de la repression cap a ua mènna de toleréncia puish a la valorizacion d'aqueras lengas. Lo francés coma sola lenga d'Estat que s'inscriu dens ua longa tradicion que trobam dens los tèxtes oficiaus a comptar de 1539 e l'ordonància de Villers-Cotterêts. La lenga francesa qu'ei considerada coma un deus vectors màgers de l'unitat nacionau. A petits drins, qu'ei l'escòla qui va vèder l'artesana d'aquera politica monolingua. Après un temps de toleréncia relativa, la legislacion que's bota en plaça devath de la III^{au} Republica tà eradicar los parlars regionaus. Qu'ei l'epòca on comença vertadièrament lo combat contra tots aquestes parlats considerats coma ennemics de l'ensenhament deu francés. Se cau nuançar aquèsta idea, qu'ei totun ua pausa on los escolans qu'èran mes que sovent castigats se gausavan parlar *patuès* en escòla. Que calerà demorar l'après dusau guèrra mondial tà véger aparéisher las prumèras politics de decentralisacion, e doncas véger la Republica tornar-se virar de cap a las culturas regionaus, dens ua vision mes que folclorica dens un prumèr temps. Qu'ei la lei Deixonne de 1951. Que serà botada en aplicacion a comptar de 1966 e sonque, dab un impacte pro anecdotic. La lei Haby¹ de 1975 que torna fondar l'arquitectura escolara e qu'integra las lengas regionaus. Totun, qu'ei vertadièrament dens las annadas 1980 dab las circulàrias Savary² que « l'ensenhament de las lengas regionaus dens lo servici public d'educacion nacionau » e serà institucionalizat. Mantuas leis que van chic a chic estructurar aqueth ensenhament : lei Savary, lei d'orientacion Jospin de 1989, etc... En 2001, las modalitats de l'ensenhament a paritat orari que son hicadas en plaça e un concors de recrutament de professors de las escòlas bilingues qu'ei creat. La lei d'orientacion de 2005 que pausa fin finala las causas d'un biais clar, quitament se torna préner ua formulacion qui èra déjà presenta dens los tèxtes oficiaus : « Un ensenhament de lengas e culturas regionau que pòt

---

¹ Lei n° 75-620 deu 11 de julhet de 1975, JO deu 12 de julhet de 1975.

² Circulàrias 82-261 deu 21 de junh de 1982 e 83-547 deu 30 de deceme de 1983.

estar dispensat tot au long de la scolaritat segon las modalitats definidas per via de convencion entre l'Estat e las collectivitats territoriaus on las lengas aquestas e son en usatge ». A maugrat d'aqueth encastre legau, qu'existeishen totun disparitats segon las lengas, devudas principaument au sosteng o non deus mitans militants e politics locaux.

1.2. Encastre institucionau

Qu'ei lo B.O. n°33 du 13-09-2001 que fixa las modalitats de mesa en òbra de l'ensenhament bilingüe a paritat orari. Que nos ditz : « L'ensenhament de la lenga regionau dispensat devath la fòrma bilingüa a paritat orari que contribua au desvolopament de las capacitas intellectuauas, linguisticas e culturaus. En tot perméter la transmission de las lengas regionaus, qu'ahorteish l'aprentissatge deu francés e que prepara los eslhèves a l'aprentissatge d'autas lengas. »

Qu'ei aqueth tèxte qui precisa lo nombre d'òras dedicat a cada lenga (12 per cada ua) e a cada disciplina.

2. Lo bilingüisme : perché ?

Pendent longtemps, lo bilingüisme qu'èra presentat coma estant un handicap peu mainat, qui mobilizava inutilament las ressorgas deu sué cervèth. Totun, au dia de uei, los cercaires que son tornats sus aquera vision. Lo bilingüisme qu'a mantuns beneficis, coma ac explica l'ancian encargat deu desvolopament de seccions bilingüas a l'estrangèr Jean Duverger³.

Beneficis lingüistics tà començar puishque la lenga 2 cambia d'estatut en vàder utís d'aprentissatge. La sua mestresa qu'ei clarament ahortida per aqueth aprentissatge doriu a paritat orari. L'usatge de la lenga 2 coma lenga d'aprentissatge que permet tanben d'emplegar registres de lenga especifics qui non serén pas abordats dens un ensenhament lingüistic tradicionau. Tanben, la frequentacion doriva d'aquera la lenga 2 que va servir a melhorar las performanças en lenga 1. Goethe que disèva que « arrés non pòt conéisher la sua lenga mairau se non coneish pas ua lenga estrangèra ». Los arresultats en francés deus escolans de classa bilingüa a las avaloracions nacionaus qu'ac amuishan plan.

Lo bilingüisme que pòrta tanben beneficis culturaus. Suu territòri francés, l'ensenhament dens las lengas istoricas, ditas regionaus, qu'ei portaire de sens. Que balha

³ DUVERGER, Jean. *L'enseignement en classe bilingue*, Hachette, 2009

aus eslhèves ua obertura d'esperit mes tanben las claus tà comprèner lo sué enviroament de vita. En efèit, que sia au nivèu de las costumias o de la toponimia, la màger part deu territòri qu'ei banhat dens ua auta lenga que lo francés.

Au delà d'aquestes aspèctes lingüistics o culturaus, l'ensenhament bilingüe qu'a tanben beneficis cognitius entaus mainats. Jean Duverger qu'escriu : « Apréner en duas lengas que desvolòpa estrategias e metòdis d'aprentissatge, que favoriza las construccions nocionaus e conceptuaus pròpis a cada disciplina dens la mesura on aqueras disciplinas son abordadas dens las doas lengas dab exemples e apròchis diferents ».

3. Quin se pòt consolidar la lenga occitana en tot construsir los aprendissatges ?

Qu'existeish, au dia de uei, un cadre tà l'ensenhament d'aqueras lengas ditas regionaus. Per çò qui'ns interessa a l'escòla elementari doncas, un ensenhament a paritat orari. Dens los tèxtes, 12h en francés, e 12h en lenga regionau (l'occitan entà nosautres). Mes quin se pòt passar concretament ? La magèr part de las disciplinas que son ensenhadas enas duas lengas, çò qui demanda un tribalh d'equipa plan important dab los collègas qui prenen en carga l'ensenhament en francés. Qu'ei per exemple lo cas de l'Educacion Fisica e Esportiva, de la lenga viva estrangèra, de las practicas artisticas e de la Descobèrta deu monde (o de la Geografia en Cicle 3). L'ensenhament de las matematicas, eth, que's hè exclusivament en lenga regionau, a hautor de 5 òras setmanèras. Totun, la dada la mes susprenenta que concèrna precisament l'ensenhament lingüistic qui'ns interessa ací, e qui's desparteih atau : 9 òras en lenga francesa contra ua òra en lenga occitana. Quitament s'em ací dens l'encastre d'ua pedagogia bilingua e non totaument immersiva, los eslhèves en fin de cicle 3 qu'an d'aficar un nivèu de mestreja pro exigent dens cada ua de las lengas qui'us son ensenhadas. La question que s'amerita doncas d'estar pausada : quin ensenhar ua lenga viva shens un temps especific dedicat au son ensenhament ? De segur, la mieitat deu temps de preséncia en classa que's hè en occitan, çò qui, de hèit, e crea un temps especific. Mes non i a pas nat vertadièr temps d'ensenhament disciplinari de la lenga. Quin construsir la sintaxa, diferenta de la deu francés ? Quin apréner aus eslhèves a leguir e a escrìver dens la lenga regionau, mentre que las règlas ortograficas que son tanben diferentas ? Mes tanben quin bastir lo lexic, la gramatica, la morfologia, la fonetica ? Fin finala tota la lenga aquesida sonque per ua

frequentacion intensiva e regulara de la lenga. L'apprentissatge de la lenga regionau que's harà doncas en immersion, au travèrs de tots los autas camps disciplinaris. Qu'ei tanben lo cas entau francés, de segur, mes lo francés que beneficia en mei d'òras dedicadas a la grammatica, a l'ortografia, a la conjugason, a la literatura e a la produccion d'escriut. Çò qui n'ei pas lo cas de l'occitan.

Qu'ei tot l'enjòc deu sistèmi de macrò-alternància d'aqueth ensenhament a paritat orari. La situacion de diglossia creada dens l'encastre de la classa n'ei pas briga un fren aus aprentissatges. Au contrari. Mantuns estudis e estatisticas qu'amuishan qu'ua classa qui beneficia d'un bilinguisme escolar qu'obten taus d'escaduda tostemps superiors en mejana a ua classa monolingua, a condicions sociaus egaus. La lenga dita segonda qu'ei botada au madeish nivèu que la lenga prumèra. Lo sué aprentissatge qu'ei valorizat, çò qui pòt estar en decalatge dab l'estatut sociu de la lenga en dehòra de l'escòla. Totun, quitament se lo temps d'ensenhament dens las duas lengas qu'ei lo madeish, qu'existeish un desequilibri : lo temps de frequentacion de la lenga 2 per rapòrt au temps biologic deu mainat qu'ei infime. E i a vertadièrament ua paritat lingüistica entre las duas lengas ? Qu'apareish meilèu qu'aqueth bilingüisme que's hè tostemps a la favor de la lenga la mei hòrta.

Dens lo lor libe *L'apprentissage précoce des langues*⁴ (2003, PUF), Louis Porcher et Dominique Groux qu'escriben : « En prepausar un ensenhament disciplinari dens la lenga estrangera, que consideram que la lenga estrangera n'ei pas mei sonque un objècte d'ensenhament o ua disciplina, mes lo vector indispensable tà l'accès a las autas disciplinas. La motivacion per la lenga, tant dificila a entertièner ençò de l'eslhève, pr'amor las situacions d'aprentissatge que son sovent artificiaus, que vad naturaument e que's torna generar soleta, puishque los mainats qu'an a recórrer naturaument a la lenga per aver accès aus sabers disciplinaris. »

Dens l'encastre d'ua classa bilingue, la lenga qu'ei en efèit un utís a l'encòp necessari e indispensable tà aquesir los sabèrs. En tot sociabilizar la lenga en classa, los eslhèves qu'aqueseishen naturaument lo vocabulari, lo lexic. Totun, quin se passa au moment deu passatge a l'escriut ? Lo temps de frequentacion de la lenga ei sufisent ? Quin se pòt consolidar la lenga occitana en tot construsir los aprentissatges ? Aquesta question que pòrta a la lutz ua lectura dobla : la mestreja de la lenga qu'ei necessària entà aquesir

---

⁴ PORCHER, Louis, GROUX, Dominique, *L'apprentissage précoce des langues*, PUF, 2003

los sabèrs disciplinaris. Mes las disciplinas non lingüísticas que son tanben necessàrias tà bastir la lenga. Quau deu estar la postura de l'ensenhaire de cap ad'aqueras construccions, a l'encòp diferentas e complementaris ? Anemone Geiger-Jaillet⁵ que lhèva tanben aquesta interrogacion. Que's demanda : « E cau fixar objectius especifics en lenga e en disciplina shens connexions, associar lenga e contengut, o dissocià'us ? ». Aqueras questions que seràn au centre de la mia reflexion, tant au nivèu de l'observacion de las produccions deus eslhèves, que sus l'analisi de la mia practica de classa.

II/ QUINA METODOLOGIA ?

1. La mia situacion de classa

Abans de presentar lo protocòle de recuelh de dadas qui'm permetrà de respóner ad'aquesta problematica, que'm sembla important de presentar lo mié encastre de tribalh. Au parat de la mia annada d'estagi tà l'annada escolara 2015-2016, que soi estat afectat en escòla elementària bilingüa Peire Godolin, a Tolosa, dens lo barri de Pata d'Auca. L'escòla que hè partida deu grop escolar Poligòne, qui compòrta tanben ua escòla bilingüa en mairau. L'escòla que compta 179 eslhèves d'un nivèu social hèra eterogenèu. Lo hèit d'estar ua escòla bilingüa hèr arribar familhas qui non demoran pas dens lo barri, çò qui contribua a ahortir la mixitat social.

En elementària, qu'existeish ua dobla organizacion : que i a duas classas bilingüas qui foncionan dab lo dispositiu « un mèstre, duas lengas ». Que son las classas de CP e de CE1-CE2. Entau cicle 3, per contre, qu'ei un foncionament de seccion bilingüa dab ua classa de CM1-CM2. Que soi en susnumerari dens l'ecòla, çò qui voù díser que non soi pas en carga d'ua classa tot solet. Que tribalhi dens la classa de CE1-CE2 en collaboracion dab lo titulari de la classa, qui ei present tota la setmana. La màger part deu temps, que soi encargat deu grop de CE1, lo mié collèga estant dab lo grop de CE2. Senon, que tribalham en co-animacion en classa sancèra. L'effectiu qu'ei de 27 eslhèves (14 CE1 e 13 CE2). Lo grop classa qu'ei eterogenèu. Quate eslhèves de CE1 ne son pas lectors.

---

⁵ GEIGER-JAILLET Anemone, *Le bilinguisme pour grandir*, L'Harmattan, Paris, 2005

2. Lo recuèlh de dadas

2.1. Generalitats

Dens l'encastre d'aqueste memòri, que volerí poder observar dens quina mesura la construccion deus sabers disciplinaris e permet de consolidar la mestresa de la lenga. Tà començar, la produccion en lenga deus eslhèves que serà, de segur, au centre de las mias observacions, que sia la produccion orau o escriuta. A l'escòla elementària, l'entrada dens l'escriut que's hè vertadièrament en classa de CP, dab l'aprentissatge de la lectura e de l'escritura. Aquesta prumèra apròcha que's hè, tà començar, en lenga 1. Dens l'ensenhament bilingüe a paritat orari coma lo coneishem, las competéncias lengatgèras que son articuladas en tres nivèus : las competéncias de comunicacion, las competéncias textuaus e las competéncias metalinguisticas. L'aprentissatge de la lenga 2 (ací, l'occitan) après la lenga 1, e non en madeish temps, que provòca un transferiment decalat de las competéncias lengatgèras entre las duas lengas. Qu'ei doncas normau que l'entrada dens l'escriut en lenga regionau sia drin decalada dins lo temps, mes tardiva. Quitament si, de segur, los escolans qu'encontran l'escriut en occitan a comptar de l'escòla mairau. Dens la classa de CE1 on soi en responsabilitat, los eslhèves que son dens ua fasa d'entrada dins l'escriut. Las competéncias lengatgèras en francés que son encòra en fasa de construccion. En occitan, los escolans que son ací dens ua fasa d'interlenga, definida dens los tèxtes oficiaus⁶ coma ua fasa dens la quau « lo dròlle que produseish enonciats inacabats, inacomplits [...] on s'entremesclan los dus còdis lingüistics ». Aquera interferéncia qu'ei descriuta coma estant ua « etapa normau dens lo procèssus d'aprentissatge ». Dens aqueth procèssus de consolidacion e de construccion de la lenga, lo transferiment de competéncias entre occitan e francés qu'ei essenciau, e que serà plan segur tanben observat. De mei, la relacion entre l'orau e l'escriut qu'ei un punt important. Se hei la causida d'observar principaument quin se passa l'entrada dins l'escriut en fin de cicle 2, debuta de cicle 3, l'orau n'ei pas a deishar de costat. En efèit, ua produccion orau de qualitat qu'ei necessària a ua produccion escriuta de qualitat. Que la prefigura. Ad'aqueste atge, los escolans qu'escriven sovent coma parlan. Mei la loa lenga serà de qualitat a l'orau, mei la transcripcion escriuta e serà bona.

Entà poder observar e analizar la produccion orau e escriuta deus eslhèves e lo transferiment de competéncias entre las duas lengas, que'us calerà, de segur, botar dens un

---

⁶ B.O. n°33 deu 13-09-2001

contèxte de produccion. Un contèxte qui, s'ei possible, permet de botar en lutz lo transferiment de competéncias.

2.2. Lo ròtle deu mèstre e los sons utís

Lo ròtle deu mèstre que va aver ua plaça hèra importanta dens lo debanar d'aquèste memòri. Entà ahortir las competéncias lengatgièras deus escolans, lo banh lingüistic qu'ei preponderent mes n'ei pas suffisent. Lo tribalh sus la lenga qu'a besonh d'estar didactizat e plan pensat entà poder perméter aus eslhèves de progressar. La mira d'aquèsta partida metodologica qu'ei de's demandar çò qu'avem coma utís a la nosta dispausicion entà melhorar la produccion en lenga e organizar los nostes ensenhaments. Que son sus aquèstes utís que concentrarei mei tard las mias observacions de classa.

a. Las diferentas fòrmas d'alternància

Dens l'encastre qui ei lo noste, lo de l'Educacion nacionau, l'ensenhament que's hè a paritat orari, coma l'ei déjà descriut. Dens la mia classa, que soi a l'encòp en carga deu temps d'ensenhament en occitan, e deu temps d'ensenhament en francés. Coma la sola situacion d'ensenhament qu'ei poduda vertadièrament experimentar que s'inscriu dens aqueste dispositiu « un regent, duas lengas », la mia reflexion non se va pas centrar suu hèit de saber quau ei lo mei bon dispositiu (un regent, duas lengas, o un regent, ua lenga), mes meilèu sus quin aprofieitar d'aquera organizacion entà organizar los ensenhaments. Jean Duverger qu'insista suu hèit de didactizar l'alternància entre lenga 1 e lenga 2⁷. Entà que lo bilingüisme e sia construsit d'un biais eficaç, aquera alternància qu'a d'estar pensada. Qu'existeishen diferents tipus d'alternància que vòl presentar abans de'n poder identificar las utilizacions.

- La macrò-alternànica

La macrò-alternànica qu'ei d'òrdi estructurau. Qu'ei la qui ei decidida per avança, e qui ei impausada peus tèxtes oficials. L'alternànica a la miei jornada e la reparticion deus contenguts disciplinaris entre occitan e francés qu'entran dens aqueth encastre. Doncas, quan dens ua classa que parlam francés lo matin, e occitan lo vrèspe, qu'em dens la macrò-alternànica.

---

⁷ DUVERGER, Jean, *Didactiser l'alternance des langues en cours de DNL*, Tréma 28, 2007.

- La micrò-alternància

La micrò-alternància qu'indica que, pendent un temps de classa dispensat dens ua de las duas lengas, òm aurà recors, punctuaument e d'un biais deprogrammat, a l'auta lenga. Per opausicion a la macrò-alternància, qui ei planificada e estructurau, aquera micrò-alternància n'ei pas programmabla e qu'ei conjoncturau. La reformulacion punctuau dens l'auta lenga, lo hèit d'arrevirar un mot precis qui permet de tirar un obstacle a la compreson, tot aquò entra dens la micrò-alternància.

- La mesò-alternància

La mesò-alternància, o alternància sequenciau, qu'ei l'alternància de lenga operada per l'arregent pendent ua madeisha sedença. Qu'ei pensada e voluntària, que permet de favorizar entaus eslhèves la mesa en òbra deus procèsus d'aprendissatge. La mira d'aquera alternància qu'ei d'enriquesir los contenguts e de perméter de crotzar los documents en lenga 1 e en lenga 2. S'ei plan miada, la mesò-alternància que pòt perméter de facilitar las construccions conceptuaus disciplinaris. Lo recors a la clarificacion d'un tèrmi especific en passar de la lenga 2 a la lenga 1 que pòt perméter de llevar un obstacle a la compreson e doncas a la conceptualizacion disciplinari. Qu'ei ça'm pensi lo cas de mesò-alternància lo mei regularament encontrat en classa. Totun, que veiram que i a d'outes biais de didactizar e de botar en plaça aqueth tipe d'alternància.

b. La negociacion deu sens e la negociacion de la fòrma

Dens tota situacion d'interaccion comunicativa, çò d'important qu'ei plan segur la compreson entre los interlocutors. Roy Lyster explica que « puishque las interaccions que hèn arribar a ua ententa, qu'ei a díser ua compreson mutuau en despieit de lacunas d'òrdi lingüistic o de lacunas cognitives, lo concèpte de negociacion deu sens que s'emplega tanben entà caracterizar l'interaccion en classa de lenga segonda ». ⁸

Lo biais de comunicar e de s'exprimir dens ua lenga qui n'ei pas la lenga prumèra deus aprenents que serà d'ua grana importància. La cercaira Marguerite Snow, era, qu'identifica mantuas estrategias de comunicacion qui son emplegadas peus ensenhaires dens las classas bilingüas (o en classas d'immersion) entà hèr-se comprèner

---

⁸ LYSTER, Roy, *La négociation de la forme : stratégie analytique en classe d'immersion*, La Revue canadienne des langues vivantes, 50, pp 446-465, 1994.

peus escolans.⁹ La loa produccion orau que seré modificada entà estar mei aisidament comprededera peus eslhèves. Que pòden utilizar frsas mei bracas e mens complèxes, tornar emplegar regularament lo madeish vocabulari o encòra parlar mei lentament e mei clarament. Diferents biais de contextualizar los loés messatges que son tanben emplegats, que sia en utilizar supòrts visuaus, la mimò-gestuala, lo mime o en se servir deu viscut deus eslhèves. Se lo vocabulari emplegat que pòt tornar regularament, l'ensenhaire que horneish tanben elements au sué emplec de la lenga. Sinonimes, repeticions, perifrasas e exemples que vien enriquesir la sua produccion entà melhorar la compreson deus eslhèves. L'important qu'ei d'estar comprés, plan segur, mes tanben de botar los eslhèves lo mei sovent en situacion de produccion entà emplegar la lenga segonda. La demanda de reformulacion (d'ua consigna per exemple) de l'ensenhaire au grop classa que permet de respòner ad'aqueras duas « constrentas ».

Totun, d'outes cercaires coma Merrill Swain¹⁰ qu'insistan suu hèit qu'aquera negociacion de la fòrma ne sufeish pas. En efèit, ne nse podem pas acotentar d'interaccions qui arriban a ua compreson mutuau en despieit d'ua produccion fautiva. Segon era, la compreson de la part deus eslhèves que passa per ua analisa semantica mentre que la produccion orau, era, que'us possa a ua analisa sintaxica. En efèit, qu'ei de's botar dens ua situacion de produccion lengatgèra qui'us permet de saber se las loas ipotèsis concernint la sintaxa e son bonas. Ipotèsis qui poderàn estar validadas, o pas, per la retroaccion deu professor o deus pars. Lo professor qu'a doncas a negociar dab los eslhèves a l'encòp lo sens, mes tanben la fòrma. Qu'existeishen mantuns biais de negociar la fòrma, qui seràn detalhadas dens la partida de l'analisa deus arresultats.

2.3. Creacion de sequéncias d'ensenhament pensadas tà la lenga

Qu'ei ça'm pensi la partida la mei importanta deu tribalh de regent en classa bilingüa. Tostemps segon Jean Duverger¹¹, qu'existeishen tres granas formulas dens las practicas de l'arregent de DdNL :

- Lo professor que balha en L2 lo madeish cors que balharé en L1. Que s'ageish

⁹ SNOW, Marguerite Ann, "Negotiation of meaning in the immersion classroom", *Negotiation of Meaning : Teacher's Activity Manual*. Rockland, MD: Board of Education of Montgomery County, 1989.

¹⁰ SWAIN, Merrill, "Communicative competence: some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development." dans S. Gass et C. Madden, *Input in Second Language Acquisition*. Rowley, MA.: Newbury House Publishers, Inc. 1985.

¹¹ DUVERGER, Jean, *Didactiser l'alternance des langues en cours de DNL*, Tréma 28, 2007.

doncas sonque d'ua arrevirada.

- Lo professor que hè lo sué cors ordinari en L1 e, regularament, que torna hèr un cors sancèrament en L2 (o lo contrari).
- Lo professor que construseish un cors originau, pensat dens la lenga de referéncia (que sia L1 o L2 d'aulhors). La trama de tribalh que demora plan segur l'encastre de las instruccions oficiaus de l'Educacion nacionau. Mes dens cada tematica, l'arregent que pòt hornir contenguts, duberturas e objectius especifics dens lo tribalh de lenga.

Clarament, qu'ei la tresau formula qui pareish estar la mei interessanta, la de cap a la quau e's cau dirigir. La prumèra formula qu'ei la solucion de « facilitat ». Los contenguts disciplinaris que son plan presentats aus eslhèves, mes ne tira pas de benefici particular a estar dens ua situacion d'ensenhament bilingüe.

La dusau formula que pòrta segurament un ganh cognitiu au nivèu disciplinari. Mes que necessita un temps suplementari que plan sovent, n'avem pas. Un tau dispositiu que poderé dilhèu estar botat en plaça punctuaument.

La tresau formula, era, correspon lo mei plan a çò que podem demorar d'un ensenhament bilingüe qui n'ei pas la soma de dus ensenhaments monolingüas. Qu'ei a l'encòp pertinenta per çò qu'ei de las competéncias cognitivas, mes tanben per las questions institucionaus d'organizacion.

2.4. Ensenhar l'orau au travèrs de las disciplinas

Quitament se los eslhèves que començan d'entrar dens l'escrit en cycle 2, l'orau que demora coma estant ua compausanta essenciau dens la consolidacion de la lenga. Shens ua lenga plan assolidada a l'orau, lo passatge a l'escrit que serà mei dificile. Segon David Tournier¹², la plaça de l'aprendissatge de l'orau que diminua de mei en mei a comptar de la classa de CP. « L'escrit que vad preponderent, non solament coma supòrt d'aprendissatge mes tanben coma objècte d'aprendissatge. Las preocupacions ligadas a l'entrada dens la lectura e l'expression escrita qu'ocultan la necessitat de perseguir opiniastament lo tribalh sus l'orau ».

¹² TOURNIER, David, « Enseigner l'oral à travers les disciplines en interdegré », *Dossier de ressources rassemblés pour l'atelier « Enseigner l'oral à travers les disciplines »*, Circonscription d'Ilfurth, 12 novembre 2013.

Las activitats ligadas au desvolopament de la comunicacion interpersonau, per exemple, que son diluadas dens tots los camps disciplinaris e que vaden un simple biais d'escambiar informacions. Shens ua atencion particulara portada peu mèstre a la qualitat de la produccion orau, que podem remarcar qu'un escart de mei en mei important que's hè entre los qui benefician naturalment aulhors qu'en escòla d'un enviroament de lenga favorable au sué desvolopament, e los que prenen la paraula hèra rarament. Açò qu'ei vertadèr dens la produccion orau en lenga 1. Dens l'encastre de l'ensenhament bilingüe, qu'ei segurament enqüèra mei vertat : dens la vita vitanta, en dehòra de l'escòla, la grana majoritat deus escolans de seccion bilingüa qu'an un temps de socializacion de la lenga nul o quasi. Que cau doncas integrar dens lo noste ensenhament que la construccion de la lenga occitana que's hè principaument pendent lo temps de classa e sonque, çò qui representa un temps de frequentacion hèra feble se'u comparam au temps biologic de l'escolan.

Entà poder plan pensar la plaça deu tribalh de l'orau dens l'encastre de la classa, que nse cau poder pensar l'ensemble de las conductas discursivas que podem attribuir a las produccions lengatgèras oraus. David Tournier que n'identifica shieis :

- *Condar* : lo tipe de discors narratiu qu'ei segurament lo mei estudiat a l'escòla. Que s'ageish entà l'eslhève de produsir un discors centrat sus un debanament cronologic finalisat. Mantuas competéncias qu'entran en jòc. Prumèr, que cau gausar préner la paraula. Puish, tiéner compte de son interlocutor e adaptà's au sué auditòri. L'organizacion deu discors qu'ei tanben ua de las competéncias visadas.
- *Descriure e nomar* : ací, la tòca qu'ei de poder organizar e ierarquisar los elements deu discors. Lo lexic qu'i jòga un ròtle important entà estar capable de descriure personnatges o lòcs.
- *Explicar, informar, expausar, explicitar* : la mira deu discors explicatiu qu'ei de hèr compréner quauqu'arren a quauqu'un. Los hèits que son religats entre eths per ligams de causa a efèits, çò qui a d'estar botat en evidéncia per l'enonciator. Lo prepaus que deu estar articulat d'un biais logic, e aquera competéncia que s'a a tribalhar regularament.
- *Prescríver* : lo dicors prescriptiu o injonctiu que permet de hèr executar ua tasca. Los jòcs en lenga occitana que pòden perméter de plan tribalhar aquera

competéncia mes precisament dens lo temps dedicat l'estudi de la lenga.

- *Convéncer, refutar, justificar* : convéncer o refutar, qu'ei argumentar. Hèr cambiar d'idea au sué interlocutor. Justificar lo sué punt de vista qu'ei tanben un exercici interessant dens la consolidacion deus sabèrs disciplinaris.

- *Demandar, interrogar* : que i em atiu dens ua dimension de conversacion.

Totas aqueras conductas discursivas qu'auràn d'estar tribalhadas en classa.

2.5. Transferiments dens lo lexic disciplinari

Puishaque plan segur, ne volem pas hèr vèder dus bilingüismes estancs, que serà interessant de véger se's hèr transferiments entre occitan e francés. Que poderà per exemple estar demandat aus mainats d'escriver en occitan e en francés un lexic disciplinari precís, coma lo de sciéncias o de matematicas. Atau, que poderam véger se lo vocabulari especific aprés en lenga 2 ei estat tornat investir en lenga 1. L'experiéncia contrari que poderà tanben estar miada.

2.6. Comparason de las lengas

Entau cercaire canadian Roy Lyster¹³, qu'ei hèra important entaus aprenents de préner consciéncia de la loa lenga e de hèr activitats de comparason de lenga entre la lenga 1 e la lenga 2. Un tribalh regular sus las Palancas¹⁴ de Daidièr Agar que serà segurament portaire d'ensenhaments entà poder mesurar quin las doas lengas e comunican enter eras e hèr marchar aqueras activitats de comparason. Tanben, dictadas de mots qui s'apreçan de mots coneishuts tà véger se's hè lo transferiment de competéncias que poderan estar prepausadas. Mes, a quau moment prepausar aqueste tribalh de comparason de lengas ? Dens quin encastre ?

2.7. Tribalh especific de lenga

Un tribalh sus punts especifics de lenga que poderà estar miat, a partir d'un supòrt coma lo *50 activitats en occitan – cycle 3* d'Alain Floutard¹⁵. Escotar e jogar peçòtas que pòt ajudar a integrar e a sistematizar punts de lenga, e perméter de mesurar ua progression.

¹³ LYSTER, Roy, *Learning and Teaching Languages Through Content, A counterbalanced approach*, John Benjamins Publishing Company, 2007

¹⁴ AGAR, Didier, *Palancas*, La Poesia, 2008.

¹⁵ FLOUTARD, Alain, *50 activités en occitan languedocien au cycle 3*, CRDP de Midi-Pyrénées, Toulouse, 2009

Mes quin causer los punts a trabalhar pendent lo temps de lenga ?

III/ PRESENTACION DEUS ARRESULTATS E BILANÇ GENERAU

Coma tribalhi dab ua classa de CE1, n'ei pas tostemps aisit de mesurar per escrit la progression deus escolans en lenga, quan se tribalha hèra a l'orau. Totun, tà poder evaluar aquera construccion deu lengatge, qu'ei prepausat tot au long de l'annada sequéncias d'ensenhament bastidas a l'encòp a l'entorn deus sabers disciplinaris e de la lenga occitana. Tà començar aquera analisi deus arresultats de las mias observacions, qu'ei causit de presentar duas sequéncias d'ensenhament : ua en Educacion fisica e esportiva e ua sequéncia interdisciplinari. La mira d'aquera presentacion qu'ei de poder identificar espacis favorables a la consolidacion de la lenga.

1. Educacion Fisica e esportiva e objectius de lenga

Coma l'ei déjà evocat en parlar de metodologia, entà poder consolidar la lenga occitana en tot construsir los sabers disciplinaris, qu'ei important entau mèstre de poder prepausar contenguts d'ensenhament que sian pensats a l'encòp tà la disciplina e tà la lenga. Qu'ei causit de m'interessar, dens aqueth exemple, aus objectius en lenga occitana qui pòden estar tribalhats peu miei d'ua « disciplina dita non lingüistica » (DdNL) : l'Educacion fisica e esportiva. Que vòl presentar ua sequéncia a l'entorn d'un jòc de frisbee : « l'ultimate ».

Dens un primèr temps, que presentarei lo debanar de la mia sequéncia dab los objectius disciplinaris visats. Puish qu'assajarei de'm concentrar seus objectius especifics en lenga qui son estats tribalhats peu miei d'aquesta sequéncia d'educacion fisica e esportiva.

1.1. Presentacion de la sequéncia

→ Tota la sequéncia qu'ei detalhada dens lo tablèu en annèxe 1.

1.2. Anàlisi de la seqüència, generalitats

a. Los objectius

Los objectius de la seqüència que son abans tot disciplinaris. Que tornan préner a l'encòp las competéncias a tribalhar dens lo sòcle comun e los objectius defimits peus programas deus cicles 2 e 3. Tots aquestes objectius que son estats detalhats dens lo tablèu de presentacion de la seqüència en annèxe.

La question de qui's pausa au parat d'aquèste exemple, qu'ei de saber quin se pòden integrar objectius lingüistics especifics dens aquesta seqüència d'ua disciplina dita non lingüistica. Aquera question qu'implica un questionament prealable sus la plaça de la lenga dens las sedenças botadas en plaça. Quan ensenham ua DdNL, la compreneson de las consignas, deus objectius e de las activitats deus escolans que passa forçadament per la lenga, ací l'occitan. Çò qui vòu díser que l'escolan deu aver las claus d'un punt de vista lengatgèr entà poder entrar dens las activitats. Qu'existeish doncas ua lenga necessària. Que concèrna per exemple lo lexic especific a l'activitat (saber nomar lo materiau, coneisher los vèrbes d'accion, etc...).

L'educacion fisica e esportiva qu'ei hèra interessanta per çò qui ei de l'activitat lengatgèra deus escolans. En mes de las consignas e de las règlas formuladas peus mètres e tornadas formular peus eslhèves, lo temps de verbalizacion qu'ei hèra important, a un nivèu qui ei doble : que permet a l'encòp a l'eslhève de pausar mots suu sué viscut dens las activitats, çò qui serveish lo melhorament de las competéncias disciplinaris, mes tanben d'ahortir las suas competéncias lengatgèras, o de n'aqueir de navèras.

En dehòra deu vocabulari especific a la disciplina, lo ròtle deu regent qu'ei tanben de poder anticipar d'autres punts de lenga qui poderén estar tribalhats au parat d'aquera sequença de DdNL. Que pòden per exemple concernir punts de conjugason, de gramatica o de sintaxi, centradas sus pècas o sus mancanças observats d'un biais recurrent dens la vita de la classa.

b. Lo debanament

Cada sedença que comença dens la sala de classa. Prumèr per un retorn sus la sedença d'abans, puish sus l'explic deus talhèrs e de las activitats qui van seguir. Aqueth moment qu'ei un temps ric au nivèu de la lenga. Que permet au mètres de plan pausar las consignas dens un enviroament mes favorable a l'escota que non pas dens la cort de

recreacion. Lo mèstre que pòt atau utilizar lo tablèu entà hèr esquèmas de las situacions qui seràn tribalhadas. Que permet sustot aus eslhèves de poder verbalizar e d'estar vertadièrament dens un temps de produccion orau en lenga occitana. Aqueth temps tribalhat en classa, qui pòt durar un quart d'òra, que permet de mei plan desseparar los diferents temps de la sedença : la reactivacion deus sabers e las consignas, l'activitat fisica, puish la fasa de retorn au calme e la verbalizacion.

Lo dusau temps qu'ei doncas consacrat vertadèrament a la practica de l'activitat fisica e esportiva. Los mainats que viran, per grop, suus diferents talhèrs qui'u son prepausats, o sus las situacions de jòc en opausicion.

Lo darrèr temps de cada sedença qu'ei tostemps un temps pro long de verbalizacion. Que's pòt hèr dehòra, mes que's hèr sovent dens la classa, en pr'amor que'm sembla que los eslhèves que son mei disponibles entà parlar, que son mei concentrats sus la tasca. Dens un prumèr temps, aquera fasa de verbalizacion qu'ei liura : cada eslhève que's pòt exprimir suu sué viscut per rapòrt a la sedença : çò que l'a agradat o pas, çò qu'èra dificíl o aisit, etc... Puish lo mèstre que pòt gavidar e llevar novèlas questions : « Cossí pòdi far per lançar lo frisbee lo mai luenh possible ? » per exemple. Atau que tribalham a l'encòp lo melhorament de la practica disciplinària, mes tanben l'enriquesiment de la produccion orau. Coma las fasas de verbalizacion que's hen d'aqueth biais desempuish la debuta de l'annada, los eslhèves que n'an comprés lo debanament e que saben dejà « per avança » çò que demora l'arregent.

1.3. Analisa detalhada d'ua sedença : sedença 1

Qu'ei causit de m'estancar sus l'analisi detalhada de la sedença 1, en pr'amor que permet ua avaloracion diagnostica, que sia entà las competéncias disciplinàrias o de lenga.

a. Prumèra temporada : las consignas

Coma evocat dens la descripcion generau de la sequéncia, la sedença que comença dens la sala de classa. Lo mèstre qu'explica aus eslhèves qu'em a la debuta d'un navèth cicle a l'entorn deu frisbee, dab lo jòc de « l'ultimate ». Au prumèr espèiar, en rapòrt a la lenga occitana, la situacion aquesta que sembla pro praube : dejà dus anglicismes, sonque dens la frasa d'introduccion ! L'emplec d'aquestes tèrmis (*frisbee* e *ultimate*) que'm pausè question : e calèva totun utilizar aqueths mots, o cercar-ne equivalents en occitan ? Aprés

reflexion, que causiscai de sauvar los mots anglés, qui son tanben estats integrats dens la lenga francesa, meilèu que d'utilizar mots qui serén portats d'un biais artificiau e plan aluenhats de la practica sociu de referéncia.

Lo debanament de la sedença qu'ei presentat aus eslhèves :

- **Fasa de descobèrta liura** : los eslhèves qu'an cadun un frisbee. Que's pòden desplaçar dens tota la cort de recreacion, que'u pòden lançar en s'avisar plan de non pas lançar suus autes.

- **Talhèrs** : (per cada talhèr, la consigna qu'ei acompanhada d'un esquèma hèit au tablèu)

- *Lo riu* : « cal lançar lo frisbee al dessus e al delà del riu. »

Ací, çò d'important a retièner d'un punt de vista lingüistic, qu'ei lo vèrbe d'accion « lançar » (qui ei conegut) e las formulacions « al dessus » e subertot « al delà ». Los elements necessàris entà's poder exprimir que son balhats volontariament aus eslhèves. Lo mèstre que's deverà assegurar qu'aquestas formulacions que son tornadas investir au moment deu jòc e de la mesa en comun.

- *Lo disc golf* : « cal lançar lo frisbee dens la cibla. I cal arribar amb lo mens de lançars possible ».

Contrarament a la prumèra consigna, non balhi pas mes de precisions en tèrmi de vocabulari, entà véger çò qui sorteish au parat de la mesa en comun.

b. Dusau temporada : las activitats.

Tota la classa que sorteish dens la cort entà començar las activitats. Que començam per la fasa de descobèrta liura. Coma cadun se passeja dab son frisbee, non i a pas tròp d'interaccions entre pars. Que's pòt totun enténer un « atencion ! » mes la màger part deus (rares) escambis que's hèn en francés.

La classa qu'ei despartida après en dus talhèrs. Que i èm dus regents entà menar la sedença, doncas cadun que s'ocupa d'un talhèr. Las consignas que son tornadas díser peus mainats. De notar un bon reinvestment de çò dit a la debuta de la sedença : « cal lançar al dessus del riu », « cal lançar luenh ». Per contre, que'm cau sollicitar los eslhèves en estar un drin inductiu per poder entendre « cal lançar au delà del riu ».

Ací encòra, pendent l'activitat, los escolans que parlan lo mei sovent en francés. Deu mié costat, que parli tostemp en occitan dens las mias intervencions, çò qui'us

encoratja mei a utilizar l'occitan. Totun, n'ei pas tostemps eficaç coma estrategia, aquò depen deus mainats e deu tipe de retroaccion. A maugrat d'aquò, que deishi los eslhèves s'exprimir dens la lenga que vòlen. Dens las activitats, çò de mei important segon jo que son los objectius disciplinaris e non pas lingüistics. La tòca principau ací qu'ei d'aprèner a manejar lo frisbee e de descobrir los diferents biais de lançar. L'exigéncia vertadièra sus la lenga qu'arribarà juste après.

c. Tresau temporada : la verbalizacion

D'un punt de vista de la lenga, segurament lo temps lo mei important de cada sedença. Qu'ei lo moment ont los eslhèves que son lo mei en situacion de produccion orau. Aquera fasa de verbalizacion qu'ei indispensable entà tres arrasons :

- los escolans que's van poder exprimir sus çò que vienen de viver. Qu'ei entad'eths ua fasa essenciala, a l'encòp dens los aprendissatges disciplinaris e lengatgièrs. Dens aquera fasa, los dròlles que parlan occitan d'un biais espontanèu. La tòca qu'ei de poder partajar sus la loa practica, mes l'accent qu'ei vertadièrament botat sus la correccion de la lenga. « Al disc golf cal lançar precisament » « De còps fòrt, de còps tot doçament » « èra dur de lançar luenh per de qué i avià de vent », « per lançar al dessús del riu cal lançar haut ».

- que van tanben poder tornar investir mantuas causas. A l'encòp lo lexic abordat en debuta de sedença, mes tanben çò vist pendent lo temps especific de lenga cada setmana. Per exemple, aquèstes torns, qu'èri a tribalhar sus la conjugason (ièu, tu, el...). Doncas dens un temps de verbalizacion coma aqueste, qu'espïi mei particularament se çò tribalhat ei plan reinvestit en situacion. Globaument, coma los eslhèves son acostumats a un tribalh especific sus quauques punts de conjugason, que s'i avisan. Quan i avè pècas, que'm podoi contentar de comunicacion non verbau, e la pèca qu'èra sia corregida directament per lo fauti, sia per un par. (« Nino **as** lançat lo frisbee » en lòc de « Nino **a** lançat lo frisbee » per exemple).

- entau regent, aquera fasa que permet tanben de ciblar los futurs punts de lenga a tribalhar pendent lo temps especific, en escotar las errors qui tornan lo mei sovent. Sus aquesta prumèra sedença, n'ei pas relhevat de punts qui demandavan ua atencion particulara.

1.4. Conclusion

Totas las disciplinas que son, fin, finala, lingüistics. Se prenem plan lo temps

d'amenatjar un temps de verbalizacion, l'educacion fisica e esportiva qu'ei vertadièrament d'ua grana riquesa en tèrmi de produccion orau. Entà anar mei luenh e tribalhar tanben l'escriut, qu'averei podut imaginar un aute tipe de produccion, a l'escriut : redigir ua fica accion entà poder explicar lo jòc de l'ultimate a ua auta classa, per exemple. Ací, l'atencion a la lenga que seré estada hèra importanta, en pr'amor de la traça qui demora (l'escriut) e deu destinatari (los eslhèves que van estar leguits). Totun, quan lo regent pren lo temps d'anticipar e de pensar lo sué ensenhament per rapòrt a la lenga, l'assimilacion peus escolans qu'ei mei bona. Tà jo, qu'ei la prumèra clau : non pas se contentar d'ensenhar las disciplinas dens ua auta lenga, mes pensar aqueste ensenhament tà la lenga. Jean Duverger que va tanben dens aqueth sens, en disent qu'aqueste metòdi de tribalh qu'ei « lo mei fecond cognitivament e ça'm pensi lo mei realiste institucionament »¹⁶.

2. Lengua occitana e pedagogia de projècte

La pedagogia de projècte qu'ei tanben hèra interessanta per tot çò qui pertòca a la construccion de la lenga. Qu'ei apitat en collaboracion dab ua collèga professora de las escòlas estagiari ua sequéncia interdisciplinari a l'entorn d'un album de joenessa en occitan : *L'òrt de Nicolau*, de Tresia Pambrun¹⁷. Que vòl presentar e analisar aquera sequéncia dab tostemps l'idea de véger quaus son los mecanismes qui permeten de melhorar la produccion en lenga, quitament quan n'ei pas l'objectiu principau visat per la sequéncia.

2.1. Presentacion de la sequéncia

→ La sequéncia qu'ei presentada dens lo tablèu en annèxe 2.

L'objectiu principau d'aquera sequéncia qu'ei de realizar ua adaptacion vidèo de l'album *L'òrt de Nicolau*, en enregistrar lo tèxte, en tornar hèr los decòrs e en los animar. L'album que bota en scèna un personatge, Nicolau, qui cada dia va amassar ortalissas entà hèr la sopa. Au hiu de las paginas, qu'amassa totas las ortalissas manca las cojas, que's sauva entà decorar-las tà la hèsta de Marteror.

---

¹⁶ DUVERGER, Jean, *Didactiser l'alternance des langues en cours de DNL*, Tréma 28, 2007.

¹⁷ PAMBRUN, Tresia, *L'òrt de Nicolau*, Editions Edite Moi ! , 2013.

2.2. Anàlisi de la seqüència, generalitats

a. Los objectius

Aquesta seqüència que permet de hèr tribalhar los escolans dens mantuns camps disciplinaris :

- l'occitan (que sia la lenga o la cultura)
- las matematicas
- las arts visuaus
- l'educacion musicau
- las TICE¹⁸

Qu'existeishen plan segur objectius especifics entà cada camp disciplinari, que non vòi pas detalhar ací. Çò qui m'interessa qu'ei de véger quaus son, dens aquèsta seqüència, los elements motors qui favorizan la produccion en lenga occitana. La lenga qu'ei, de hèit, un element important de l'unitat d'ensenhament. Mes n'ei pas directament l'element centrau puishque, entaus eslhèvas, la tasca finau qu'ei vertadièrament la realizacion de la videò.

b. La compreneson

Lo primèr tribalh de lenga que concèrna plan evidentament la compreneson de l'album. La lectura qu'ei hèita peu mèstre, en tot amuishar las ilustracions. Dens la sedença de descobèrta, la mira qu'ei a l'encòp d'arribar a ua compreneson de l'istòria e d'aqesir un lexic especific, ací lo de las ortalissas. L'estructura iterativa deu racontar que favoriza tanben la compreneson e l'estructuracion de la lenga. N'ei pas notat de dificultats particularas a la compreneson de l'istòria. Quauques mots de vocabulari n'èran pas coneishuts, mes que son estats comprés shens besonh d'un recors au francés. Lo hèit d'aver accés aus imatges en madeish temps que la lectura que favoriza la compreneson deus mots desconehuts.

c. L'acquisicion d'un lexic e lo sué reinvestment

L'acquisicion deu lexic que's pòt hèr sonque dab la lectura de l'album. Totun, qu'ei remarcat que quan l'aprentissatge qu'ei deconnectat d'ua situacion concreta de produccion, los aquesits que son hèra mei fragiles.

Ací, entà poder evaluar lo lexic après dens la primèra sedença, qu'ei hèit la causida de l'integrar dens ua sedença de matematicas. En tribalhar sus problèmas de

---

¹⁸ TICE : Tecnologies de l'Informacion e de la Comunicacion tà l'Ensenhament

desnombrament notadament, ont calèva comptar e hèr calculs en rapòrt dab lo nombre d'ortalissas presentas dens lo casau a diferents moments de l'istòria. Lo hèit d'integrar aqueste lexic e de'u poder tornar investir dens ua situacion concreta de problèmas matematicas qu'a permetut de'u trobar ua utilizacion concreta dens un aute camp disciplinari. Taus eslhèves, la tasca qu'èra de resòlver los problèmas. Tà jo, l'objectiu prumèr qu'èra d'avalorar s'èran capables de tornar investir lo vocabulari mei tard dens ua sedença deconnectada deu tribalh dens l'album. Se, a la debuta, mots que mancavan, a la fin de la sedença, nat eslhève n'èra en manca de lexic, aqueste lexic necessari tà poder miar l'activitat. Qu'ei, de tota mòda, un deus punts hòrts de l'interdisciplinarietat : lo transferiment de competéncias e de sabers d'ua disciplina a ua auta. Açò qu'ei hèra important d'un punt de vista cognitiu e que favoriza, de segur, lo tribalh sus la lenga, en la sortir deu sué camp d'estudi « naturau », ací la lectura de l'album.

d. La lectura en occitan

En CE1, coma començam d'entrar dens l'escrit, la lectura en lenga 2 qu'ei tanben importanta. Legir en occitan que permet de començar d'identificar las especificitats deu còde de l'escrit. Dens la mia classa, los eslhèves qu'an dificultats a s'exprimir en occitan. L'interlenga qu'ei enqüèra hèra presenta e que hè nacèra de'us demandar quasi sistematicament de hèr l'esfòrç de produsir en lenga occitana. Totun, per la mei grana part, que son ad'aise dens la lectura en lenga regionau. Que començan de plan integrar lo còde e l'escrit e las diferéncias màgers dab lo francés. Açò qu'ei un punt positiu qui balha espèr quant a la loa capacitat a parlar. L'atencion qu'ei portada ací sus la qualitat de la prononciacion. Ua atencion de l'arregent, plan segur, mes tanben deus pars, qui n'esitan pas a signalar ua prononciacion incorrècta. Temps collectius de repeticion de mots o de frases qui presentan ua dificultat que permeten tanben d'assolidar la bona prononciacion e de manténguer tota la classa attentiva e concentrada sus la tasca. Ací, los escolans que legueishen un tèxte qu'an dejà entenut a díser peu mèstre. La prononciacion de referéncia qu'ei doncas estada dejà pausada, çò qui'us facilita la tasca dens lo hèit de poder dechifrar.

Totun, ua question que's pausa : dens la classa, quate eslhèves que son en grana dificultat de lectura, quitament en francés. Que beneficien d'un acompanyament especific de la mia part, que sia en tèrmis de diferénciacion o en APC, mes tanben d'un seguit orthofonic en dehòra de l'escòla. Mes, quin los integrar ad'aqueras sedenças de lectura en

occitan ? En saber qu'un eslhève en particular n'ei quitament pas en capacitat de legir sillabas isoladas e ditas « simplas ». Se n'ei pas nada responsa tota hèita ad'aquera question, que pòdi per contre presentar la mia causida de remediacion : entaus eslhèves aquèstes, lo tribalh demandat qu'ei estat un exercici de repeticion. Lo mèstre, o un par, que legueish ua frasa pro braca, que l'aute eslhève aurà a repetar dab ua grana precision en tèrmis de prononciacion. Que'm sembla qu'aqueste biais de hèr que permet de non pas excludir los non lectors de l'activitat, e, mei important, que'us permet de'us hè tribalhar la loa prononciacion, çò qui n'ei pas un temps perdut. Entà l'escolan qui legueish la frasa d'exemple, l'exercici qu'ei taben hèra interessant, mei que çò que pensavi au començament. Qu'ei eth de qui balha l'exemple a seguir en tèrmis de prononciacion. Qu'ei eth de qui ei lo modèle. La sua responsabilitat qu'ei doncas grana e que'u plaça den sua situacion hèra valorizanta de cap a la classa. L'implicacion dens la tasca que n'ei mei hòrta, çò qui contribua a tirar lo grop classa de cap a un nivèu d'exigéncia mei important.

Que pensi doncas que la lectura en lenga 2, quitament en CE1, que permet un tribalh de lenga especific hèra interessant. Mes particularament quan n'em pas dens la lectura « per la lectura » mes que i a un objectiu darrèr qui ei anonciat, e de'u quau e vam parlar adara : l'enregistrament.

e. L'enregistrament

L'enregistrament deu tèxte que concèrna tots los eslhèves de la classa. Cadun qu'avèva ua partida deu tèxte de l'album sus la quau s'entraïnar a legir. Qu'aví causit las frases en foncion de las abilitats de cadun : frases mei longas entaus qui èran ad'aise, frases mei bracas entaus escolans en dificultat en tèrmis de lectura. La fasa d'enregistrament qu'ei directament ligada a la lectura. Tà poder-se enregistrar que cau dejà estar performant per çò qu'ei de legir. Qu'ei dens auqueth sens que parlavi de non pas estar dens la lectura « per la lectura ». Quitament se la lectura per era sola que presenta un vertadièr interés e qu'ei essenciau, plan segur, qu'a d'estar tribalhada. Totun, ací lo factor motivacion qu'ei accentuat per la tasca finau : l'enregistrament.

Lo hèit de s'enregistrar que horneish paramètres interessants : prumèr, que permet a l'eslhève de tornar escotar la sua produccion orau e d'identificar las suas enganas e los aspèctes de prononciacion a melhorar. Dusaument, l'enregistrament qu'ei ua « traça » qui demora. Que cau doncas que la prononciacion e l'intonacion e sian perfèitas. Dens aqueth

sens, s'enregistrar a legir qu'ei mei interessant que non pas de sonque legir. Que demanda ua atencion superiora en tèrmis de produccion orau.

f. La correspondéncia

Pendent tota la durada deu projècte, las duas classes participant a la realizacion de la vidèo qu'an correspondut. Presentar-se, despartir-se lo tribalh, tots aquestes escambis que's son hèit per e-mail dab la classa de CE1-CE2 de l'escòla de Gramat (46). Ací, que i em suus madeishs mecanismes que per çò qu'ei de l'enregistrament. Aquera correspondéncia qu'ei estada botada en plaça a la debuta majament per rasons tecnicas d'organizacion, e en pr'amor que pensavi qu'èra plan taus escolans de véger qu'existivan d'autes dròlles qui hasèvan l'escòla en occitan, quitament en dehòra de Tolosa. Mes, hèra vista, que m'apercevoi que los enjòcs qu'èran hèra mei importants que la simpla organizacion. Coma per l'enregistrament, la correspondéncia qu'implica ua traça escriuta qui demora, dab en mei l'importància deu destinatari. Estar legits per ua auta classa qu'implica ua produccion escriuta de qualitat. Lo suenh portat a las estructuras grammaticalas, a la sintaxi, a l'ortografia e a la causida deus mots qu'ei estat gran.

En mei de la correspondéncia dab la classa de Gramat, la classa que savèva desempuish la debuta deu projècte que la loa produccion finau (la vidèo, doncas) que seré enviada a l'autora de *L'òrt de Nicolau*.

g. Los elements culturaus

Qu'ei començat de tribalhar aqueste album a comptar de la fin deu mes d'octobre. Lo prumèr prètzhèit de *l'òrt de Nicolau* qu'ei de tractar de Marteror en Occitania, e d'aprèner que en tèrra d'Oc, qu'ei ua costuma anciana de curar las cojas e de decorar-las. Costuma qui existiva plan abans la reïntroduccion d'Halloween desempuish Estats-Units dens la dusau mieitat deu sègle vintau. Los elements culturaus que van de par dab l'aprendissatge de la lenga 2. E exactament coma per l'aprendissatge de la lenga, ne's cau pas estancar a l'òra ebdomadari dens l'emplec deu temps puntada « lenga e cultura » tà abordar aquestes subjèctes importants. Integar aqueth temps de cultura dens l'encastre d'un aute camp disciplinari o dens ua sequéncia pluridisciplinària que permet d'optimizar lo temps de classa e de connectar la cultura occitana dab los apprendissatges.

h. Cantar en occitan

La sequéncia que comportava tanben ua canta de nau, en occitan, en rapòrt dab l'istòria de l'album. En mei de las competéncias especificas tribalhadas en educacion musicau, qu'em ací sus un terrenh on se crotzan dus elements que veni d'abordar : l'element culturau portat per la canta de nau, tradicionau, e tanben la rigor e la precision dens la prononciacion e l'execucion de la canta, accentuats peu hèit de l'enregistrar.

i. Parlar en arts visuaus

N'ei pas encòra parlat de las arts visuaus qui son tanben un bon biais d'estar en situacion de produccion en lenga regionau : dens la verbalizacion dens çò hèit o la formulacion deu materiau necessari per exemple. En mes de la creacion deus decòrs, los eslhèves qu'èran tanben en carga de las presas de vista fotograficas necessàrias tà l'animacion, per grups de tres. Ací tanben, la foncion comunicativa qu'ei estada importanta dab interaccions entre pars en occitan. Totun, dens l'encastre d'aquera sequéncia, n'ei pas hèit la causida de fixar objectius especifics de lenga dens las sedenças d'arts visuaus. Qu'avèvi vertadièrament besonh que los eslhèves poscan avançar pro viste sus la confeccion deus decòrs e sian vertadièrament concentrats sus aquera tasca. Mes, s'ei pensada coma cau, arren n'empacha ua mesa en òbra qui fixa objectius en tèrmis de produccion orau en occitan.

2.3. Conclusion

Qu'ei mauaisit de mesurar e sustot de presentar los beneficis d'ua tau situacion suu papèr d'un biais scientific o estatistic. Totun, dab totas las situacions pedagogicas botadas en plaça au parat deu mié estagi en responsabilitat, que soi en mesura d'afirmar que, quan la sequéncia o la sedença qu'ei pensada a l'encòp entà respóner a objectius disciplinaris e lingüistics, que crea un vertadièr terrenh favorable a l'aprendissatge de la lenga occitana. En estar en mei d'aquò dens l'encastre d'ua pedagogia de projècte, la motivacion deus escolans qu'ei decuplada. Segon Laurent Gajo e Danièle Moore, « Que torna sortir de l'ensenhament bilingüe un cèrte nombre d'atots, dens los quaus ua mei bona competéncia comunicativa en L2, un desvelh metalingüistic màger, ua problematizacion deus sabers en DdNL, ua confrontacion de las ressorgas metodologicas, ua economia curriculara, ua collaboracion entre ensenhaires, l'aveniment de projèctes interdisciplinari e un recors mei

ciblat a las tecnologias. »¹⁹

3. La Disciplina dita Non Lingüistica, laboratòri d'observacion

En DdNL, qu'ei doncas plan segur possible de fixar objectius lingüistics. Puishque de tot biais, totas las disciplinas que son lingüisticas, dens un cèrte sens. Totun, que i aja objectius especifics en lenga o pas, lo temps d'ensenhament qu'ei de tota mòda un temps hèra important dens la construccion e la consolidacion de la lenga.

3.1. Lo reperatge de las errors

Pendent las sedenças d'ensenhament en DdNL, los objectius disciplinaris que son plan segur los mei importants, los que los eslhèves qu'an d'aténher en prioritat. Çò qui n'empacha pas de velhar a la qualitat de la lenga.

Au parat d'aqueths temps disciplinaris, que i aurà retroaccions de la part de l'ensenhaire, entà corregir la lenga e assajar de melhorar-la. Que parlaram d'aqueras retroaccions mei precisament, juste en seguint.

L'arregent qu'a d'estar hèra vigilant per rapòrt a tota la produccion deus sués eslhèves, que sia en francés o en occitan d'aulhors. Totun, lo francés que beneficia d'un vertadièr temps especific on poderam tribalhar en grammatica, ortografia, conjugason, vocabulari, expression escripta, etc... Un temps qui per l'occitan, que's resuma a ua òra setmanèra. Quin utilizar aqueth temps de lenga ? En bastir ua progression ? Segurament. Mes sustot en tribalhar los principaus punts de qui hèn nacèra. E tà identificar aqueths punts, que's cau avisar de la produccion orau deus eslhèves en classa de DdNL.

Per exemple (un exemple entre tant d'autes), qu'arremarquèi dens la mia classa ua error hèra correnta dens las classas bilingüas. Lo hèit entaus eslhèves d'emplegar la terminason de la dusau persona deu singular en voler parlar a la prumèra. Dab lo classic « as acabat » en lòc de « ai acabat ». Aquera error qu'a d'estar soslinhada e represa au moment on ei cometuda. Mes coma ei un error tròp generalizada dens la classa e sustot tròp recurrenta, que s'amerita un temps de tribalh especific. Qu'ei doncas causit de botar en plaça pendent un cèrta temps activitats pendant lo temps de lenga en occitan entà poder tribalhar sus las duas prumèras personas deu singular. Que comencèi de tribalhar dab

---

¹⁹ GAJO, Laurent, MOORE, Danièle, *Enseigner des disciplines en langues étrangères. Le français à l'université*, 14-04 | 2009 Mise en ligne le: 23 janvier 2012, consulté le : 12 avril 2016

activitats qui's tròban dens lo libe *50 activités en occitan au Cycle 3*, coma per exemple un jòc de ròtle qui s'apera « questions-responsas »²⁰ e qui permet de manejar la conjugason ad'aqueras personas e dab mantuns vèrbes. Ací quauques exemples deu tipe de questions-responsas qui poderàn estar repetadas, sistematizadas :

« Qué fas ? - Fau pas res. »	« Cossí vas ? - Vau plan, mercé ! »	« Cossí t'apèlas ? - M'apèli Manja-Costèlas. »
« Quant as de temps ? - Ai cent ans. »	« Qué dises ? - Disi que plòu. »	« Qu'as vist ? - Ai vist un esquiròl. »
« D'ont venes atal ? - Veni de la fèsta. »	« Qu'as perdut ? - Ai perdut una dent. »	« Ont vas atal ? - Me'n vau a la pesca. »

3.2. La negociacion de la fòrma : las retroaccions.

Coma l'ei evocat dens la partida concernint la metodologia, la negociacion deu sens qu'ei indispensabla entà poder miar los aprendissatges. Mes entà poder-se interrogar sus la sintaxi en lenga 2, que cau que los eslhèves sian en situacion de produccion. E ací, çò de mei important qu'ei justament aquera negociacion de la fòrma : quin hèr entà corregir un enonciat fautiu ? Qu'existeishen mantuns tipus de retroaccions entà negociar la fòrma. La clau, que'm sembla, qu'ei de poder variar los tipus de retroaccion e de causir la quau ei la mei pertinenta a utilizar au moment dat. Entà poder analizar la mia practica, qu'ei enregistrat duas sedenças de classa, dens la tòca de poder tornar entèner e classificar los diferents tipus de retroaccion que pòdi emplegar. Las sedenças concernidas que son ua sedença de matematicas sus la sostraccion e ua sedença de Descobèrta deu monde suus estats de la matèria. Qu'ei causit de transcriver quauques escambis bracs de çò qui s'ei podut passar en classa.

- La reformulacion :

Eslhève : comenci per « les » unitas

Mèstre : òc, començas per « las » unitats

Eslhève : Cal far 5 mens 3.

Ací, l'error qu'ei corregida peu mèstre. Totun, n'ei pas puntada d'un biais explicit.

²⁰ FLOUTARD, Alain, *50 activités en occitan languedocien au cycle 3*, pp. 195-197, CRDP de Midi-Pyrénées, Toulouse, 2009

L'eslhève n'a ça'm pensi pas consciéncia de la sua engana, e que torna préner lo hiu de la sua pensada e de la sua demonstracion. Quitament se la formulacion corrècta qu'ei estada dita dens la classa, la simpla reformulacion ne sembla pas estar eficaça, en pr'amor non permet pas a l'eslhève de's pausar dens ua postura reflexiva cap a la lenga. S'ei tostemps miélder que de deishar l'error shens correccion, n'ei pas pas ua retroaccion qui pòt estar definida coma estant satisfasenta.

- La correccion explicita :

Eslhève 1 : Demòra « quatre-vingt-dos » cubes a Lisà e...

Mèstre : ... Non ! Pas quatre-vingt-dos ! Cossí òm ditz ? (nada responsa de l'eslhève 1) Los autes ?

Eslhève 2 : Ochanta-dos

Mèstre : Plan ! Doncas : Demòran ochanta-dos cubes a Lisà. Puish, contunha.

Eslhève 1 : ... E tretze a Mosquilh.

Dens aquèste cas, l'error qu'ei plan estada puntada. La formulacion « quatre-vingt-dos » n'ei pas acceptada peu mèstre e, ací, l'eslhève que n'ei conscient. Qu'averí podut balhar directament la bona formulacion. Que causiscoi ací de començar per demandar la correccion a l'eslhève que s'èra enganat. Coma ne pareishèva pas conéisher la fòrma corrècta, que sollicitèi lo grop classa entà demandar-ne la correccion. Un còp la fòrma « oitanta-dos » dita per un par, que tornèi díser la bona formulacion. L'error qu'ei plan estada relhavada, corregida, e seguida d'ua reformulacion peu mèstre, çò qu'ei ua bona causa. L'error qu'ei tanben estada portada a l'atencion de tot lo grop classa, çò qui permet d'implicar tots los eslhèves dens l'atencion portada a la correccion de la lenga e a melhorar la produccion en occitan.

Totun, ne soi pas totalament satisfèit d'aquera correccion per duas arrasons màgers : prumèr, qu'ei copat la paraula a l'eslhève qui èra en trin de balhar la sua responsa, mentre que n'avèva pas acabat la sua frasa. Qu'ei, ce'm sembla, a evitar de tota fòrça. Plan segur, la produccion orau en occitan qu'ei importanta e qu'a d'estar corregida, mes la contengut disciplinari que n'ei autant. Ne cau pas riscar de blocar los eslhèves que prenen la paraula en pr'amor d'aver paur de non pas utilizar lo bon mot de vocabulari o la

bona sintaxi. Que's cau plan avisar deu moment causit entà interviéner. Tanben, s'ei prés lo temps de tornar formular la fòrma corrècta, qu'averí podut demandar a l'eslhève 1 de tornar díser eth tanben, puishqu'èra la sua pèca. Que son paramètres qui son tostemps complicats a identificar suu moment, pendent la sedença, mes aus quaus e cau prestar atencion.

- L'indici metalingüistic :

Eslhèva : la glaça es solida

Mèstre : vertat, mes avem dit qu'aquel mot èra masculin en occitan.

Eslhèva : ah ! Lo glaç !

Mèstre : plan, torna díser ta frasa coma cal.

Eslhèva : lo glaç es solide.

Mèstre : fòrça plan ! Lo glaç es solide.

L'error qu'ei indicada a l'eslhèva peu biais d'un indici (lo mot qu'ei masculin). L'eslhèva qu'ei ací en capacitat de's corregir tota sola. Aprés ua demanda de reformulacion de la sua frasa, qu'arriba a corregir non solament lo genre de « glaç », mes qu'acòrda plan lo complement « solide », çò qui confirma qu'ua reflexion sus la lenga que s'ei plan botada en plaça. L'escambi que s'acaba per ua valorizacion deu mèstre, tostemps importanta entà encoratjar los esfòrç qui son hèits entà s'exprimir dens ua lenga de qualitat.

- La repeticion de l'error :

Eslhève : nau mai dos fa sèt.

Mèstre : nau MAI dos fa sèt ?

Eslhève : non, nau mens dos fa sèt.

L'error qu'ei ací senhalada per repeticion e per un cambiament dens l'intonacion, qui permet de ciblar on ei la falta. Cèrtes eslhèves de la mia classa, en occitan, qu'an tostemps un dobte concernint los emplecs de « mai » e « mens ». En calcul mental, sovent, que pausan la question : « mai es plus ? ». Coma ei ua error recurrenta dens la vita de la classa, l'atencion qu'ei totun dejà portada athèu dessus. Sonque lo hèit de soslinhar l'error

en la repetar qu'ei sufisent entà hèr compréner que i a ua engana e portar l'atencion dessus.

- La demanda de clarificacion :

Eslhève : commence per las unités.

Mèstre : çò qu'as dit ? Ai pas comprés.

Eslhève : comenci per ... las ... unitats.

En senhalar que n'ei pas estat comprés, quitament se n'èra, lo mèstre significa a l'eslhève que'u cau melhorar lo sué enonciat. Que i èm exactament dens lo cas descriut per Merrill Swain. Ací, qu'ei plan comprés lo messatge que volèva hèr passar l'escolan. En mei d'aquò, aqueth messatge qu'èra corrècte d'un punt de vista matematic. Totun, mei e deishi passar shens corregir (o demandar de corregir) ua produccion orala fautive, mensh los eslhèves e haràn l'esfòrç de prespausar enonciats de qualitat. Non se cau pas acontentar d'ua simpla compreson mutuau. Qu'ei tanben lo nivèu d'exigéncia de l'arregent qui pausa las basas de la reflexion deus mainats sus la lenga.

- L'incitacion :

Eslhèva : Pòdi portar lo caillou dins la man.

Mèstre : òc, mes, cossi avem dich que s'apelava aquò ? La ?

(en mostrar la pèira)

Eslhèva : la pèira.

Mèstre : plan, pòdes portar la pèira dins ta man.

Ací, la fòrma corrècta qu'ei sollicitada per ua question. Lo mèstre que comença de balhar la responsa e la dròlle qu'a a acabar. Lo « la ? » qu'induseish tot viste un cambiament de genre qui bota l'eslhèva sus la bona pista. Lo mot « pèira » qu'èra déjà estat dit pendent la sedença e qu'èra conseishut abans, çò qui explica tanben que la retroaccion aja permetut d'obténguer aisidament la bona responsa.

Totas aqueras retroaccions que pòden estar utilizadas en classa. Que las cau variar e subertot emplegar avisadament. Ací, qu'ei abordat las retroaccions qui's podèvan enténer sus l'enregistrament, dab ua intervencion orau deu mèstre. Totun, plan sovent, lo mèstre

que pòt intervièner shens aver a parlar : hèr los uelhs bèths o l'aire susprés au moment on òm enten ua pèca que significa directament à l'eslhève que s'ei enganat. O encara, puntar deu dit un aficatge especific dens la classa, si per exemple l'escolan e desbremba la « s » deu plurau. Aquera retroaccion non verbau que's poderé situar entre l'incitacion et la demanda de clarificacion. Qu'ei interessanta en pr'amor lo debanar de la classa que sembla mei leugèr que dab ua intervencion orau deu mèste sistematica.

4. Un mèstre, duas lengas

Un deus grans atots de la mia situacion de classa, qu'ei d'estar l'ensenhair en carga de las duas lengas. N'existeish pas nada vertat entà saber s'ei mièlher o pas que d'aver un referent plan identificat entà cada lenga. Mes çò qui m'interessa qu'ei de véger quin pòdi au mièlher tirar profièit d'aquera organizacion.

4.1. Quinas alternànicas ?

Coma soi lo referent en occitan e en francés, la question de l'alternància entre las duas lengas qu'ei importanta.

La macrò-alternància qu'ei institucionau, estructurau. Qu'ei impausada peus tèxtes oficials : « lo temps d'alterància minimau deus ensenhaments en francés e en lenga regionau qu'ei fondat sus la miei-jornada ». ²¹ Ací doncas, pas arren a discutir. Aquera alternància occitan-francés qu'ei fixada a la miei jornada, e doncas applicada atau.

Qu'ei tanben regularament recors a la micrò-alternància. Ponctuaument, entà balhar en lenga 1 un mot qui n'ei pas comprés en lenga 2, per exemple. Ne cau pas que sia sistematic, plan segur, mes ne's cau pas interdísar de passar au francés se permet vertadièrament de llevar un obstacle a la compreson. Que vau mièlher « micrò-alternar » e poder avançar dens lo tribalh disciplinari que non pas utilizar a otrança perifrasas e autas sinonimes qui alentissan lo debanar de la classa e qui non permetèn pas forçadament de hèr-se compréner.

Mes fin finala, qu'ei la mesò-alternància qui ei vertadièrament interessanta e qu'ei ça'm pensi la qui a lo mei besonh d'estar pensada. Qu'ei podut botar en plaça temps de mesò-alternància e que'us ei tostemps trobat d'ua grana riquesa en tèrmi de produccion entaus eslhèves mes tanben en tèrmi de construccion e de reflexion sus la lenga. Totun, la

---

²¹ B.O. n°33 du 13-09-2001, Modalités de mise en œuvre de l'enseignement bilingue à parité horaire

màger part deu temps, aquera mesò-alternància que s'inscriu coma estant un temps pensat a l'avança e plan cadrat, on vam alternar entre las duas lengas pendent un quart d'òra, per exemple. Totun, en legir un article de Jean Duverger²², que'm pausèi questions sus las practicas possibla. Jean Duverger qu'identifica mantuns punts identificats dens lo debanament d'ua unitat didactica, e qu'indica se aquestes temps qu'an d'estar miats en lenga 1 o en lenga 2, dens lo cas on tota l'unitat d'ensenhament que's hè en mesò-alternància. Que vòl tornar préner aquestes punts e assajar d'i portar la mia reflexion en tot comparar dab las mias practicas dens la classa.

- Lo títol de l'unitat didactica qu'a d'estar balhat dens las duas lengas, per rasons simbolicas (la sedença que's va debanar dens las duas lengas) e en pr'amor los dus intitulats que pòden estar aluenhats.

N'ei pas jamei balhat lo títol d'ua sequéncia dens las duas lengas, en pr'amor n'a pas jamei hèit nacèra. N'ei pas sentit los miés eslhèves dens l'incompreson e doncas n'ei pas avut besonh de balhar lo títol dens las duas lengas. Que compreni plan totun que n'ei pas sonque ua question de compreson e mei de comunicacion entre las lengas.

- lo prumèr temps d'ua unitat didactica, au moment deu recuelh de las representacions inicials, que s'a imperativament a debanar en lenga 1.

N'ac ei pas jamei testat dens un temps de mesò-alternància. Çò qui hè que demandi tostemps aus « miés » escolans de parlar en occitan (quan èm sus ua miei-jornada occitan, plan segur). Qu'ei podut véger que, efectivament, dens ua classa on los escolans non gausan pas tròp parlar en occitan, qu'avèvan tendéncia a voler-se exprimir en francés ad'aqueste moment. Mes, dejà que lo temps passat a parlar occitan dens lo dia qu'ei pauc important comparat au temps biologic deu dròlle, e nse podem perméter de deishar tròp de plaça au francés sus eth temps d'occitan ? O alavetz e cau deishar mei de plaça a l'occitan suu temps de francés ? Mes qué vad la micrò-alternància impausada peus tèxtes ? Que vegem plan que las questions llevadas per aqueth tipe de dispositiu que son pro complèxas.

- lo tribalh centrau qui expausa e tracta la tematica que poderà alternar entre tèxtes e documents en lenga 1 e en lenga 2, qui's poderàn crotzar, botar en relacion...

Manca quan vòli hèr comparason de lengas, sovent sus temps cortet, qu'ei dilhèu

---

²² DUVERGER, Jean, *Didactiser l'alternance des langues en cours de DNL*, Tréma 28, 2007.

tendència a tròp partimentar la lenga d'usatge deus miés documents. Qu'utilizi quasi sistematicament documents en occitan suu temps de classa en occitan. En pr'amor que'm sembla que sus auqueth temps, qu'ei tanben important d'aver un temps de frequentacion lo mei important possible sus documents escriuts.

Totun, que m'ei dejà arribat d'utilizar un document en francés au parat d'ua classa de sciéncias. Qu'èra ua mèna de jòc en linha sus internet a l'entorn deus cambiaments d'estat de la l'aiga.²³ Qu'ei miat la sedença, dab lo grop classa sancèr, en occitan. La tòca qu'èra de simular experiéncias entà hèr cambiar l'aiga d'estat. Mes totas las indicacions textuaus suu jòc qu'èran escrit en francés. Tot lo lexic especific tanben (*fusion, liquéfaction, vaporisation, solidification*). Quitament se n'èra pas botat en davant, qu'ei trobat que la preséncia deu francés ací que podèva estar un « plus » dens la correspondéncia entre las lengas entaus mainats.

- Tota la demòra, qu'ei a díser las presas de nòtas, las observacions, las avaloracions, las traças escrivudas o los exercicis que poderàn estar miadas dens las duas lengas.

Ací encara, l'alternància qu'ei interessanta sonque s'ei plan pensada e didactizada. Ne's cau segurament pas accontentar d'utilizar un document en francés en pr'amor ne l'avem pas en occitan. La causida deus supòrts e de la lenga que deu aver sens.

La mesò-alternància qu'ei de tota mòda interessanta dens la construccion deu bilingüisme en pr'amor que nse permet de hèr palancas entre las lengas. Qu'ei d'aqueras palancas que vam parlar adara.

4.2. Transferiments dens lo lexic disciplinari

Quitament se òm tribalha un camp disciplinari dens ua lenga, ne voù pas díser que los sabers disciplinaris non son pas coneishuts e transferits dens l'auta lenga. Qu'ei quitament lo contrari. Tot dia dens la classa, que vegem transferiments a's hèr entre las lengas, las competéncias. Qu'ei causit de presentar ací dus exemples.

a. En Descobèrta deu monde

En Descobèrta deu monde coma dens tots los camps disciplinaris abordats en lenga 2, qu'utilizam plan segur un lexic especific. Qu'ei assajat d'observar quin se podèvan hèr

²³ FRANCE TV EDUCATION, *L'eau dans tous ses états !* consulté le 6 mars 2016. Disponible sur le Web : <http://education.francetv.fr/matiere/decouverte-des-sciences/cp/jeu/l-eau-dans-tous-ses-etats>

las palancas entre l'occitan e lo francés, au parat d'ua sequéncia suus cambiaments d'estat de l'aiga. Pendant ua sedença, l'objectiu qu'èra de compréner lo passatge de l'estat solide de l'aiga a l'estat liquide.

Cada eslhève qu'avèva a observar un glacet dens un veire. Qu'ac devèva hèr hóner lo mei viste possible, en tot realizar dessens d'observacion a legendar. Que'us calèva tanben escrìver quin avèvan hèit entà hèr hóner lo glacet. Que'us demandèi d'escrìver en occitan. A maugrat d'aquò, mantuns eslhèves que comencèn d'escrìver en francés, segurament entà se rassegar. Totun, òm pòt observar²⁴ que lo vocabulari especific de la leçon qu'ei conseishut a l'encòp en occitan e en francés (glacet / glaçon, bufar / souffler...) e que los mainats qu'escriven indiferentament dens ua lenga o dens l'auta, çò qu'ei déjà ua competéncia interessanta entà ua classa de CE1 en mieitat d'annada. Aqueth exemple que nos permet d'observar que non i a pas d'estanqueïtat entre las lengas. Totas duas que's mesclan e que son convocadas entà respóner a la tasca disciplinària demandada.

b. En matematicas

Que's pòt sovent enténer, dens los arguments contra lo bilingüisme, que los escolans que van aver mancas dens cèrtes camps disciplinaris en pr'amor de'us abordar en lenga 2. Laurent Gajo e Danièle Moore que pensan qu'aqueths chepics que desapareishan a petits drins au moment on òm adòpta « un punt de vista bilingüe suu bilingüisme, autament dit un punt de vista qui non considera pas la competéncia bilingüa coma l'adicion de duas aptitudas monolingüas. D'aquí enlà, que convieneram aisidament que la L2 que pòt assolidar la L1. »²⁵ Qu'ei lo cas per exemple de las matematicas, qui's hèn a cent de cent en occitan. En classa, que segueishi lo fichièr d'entraînement *Cap a las Mats*²⁶, entà aprofieitar d'un supòrt déjà arrevirat en occitan. En debuta d'annada, en traiballar sus aqueste manau, que trobèi ua pèca d'arrevirada dens un exercici. Pas exactament ua pèca, mes un contengut qui èra pensat entau francés, e pas entà l'occitan.

Ací l'exercici en question , sus la lectura e l'escritura de nombres :

---

²⁴ Véger annèxe 3

²⁵ GAJO, Laurent, MOORE, Danièle, *Enseigner des disciplines en langues étrangères. Le français à l'université*, 14-04 | 2009 Mise en ligne le: 23 janvier 2012, consulté le : 12 avril 2016

²⁶ CHARNAY, Roland, DUSSUC, Marie-Paule, MADIER, Dany, PREVOT, Martine, *Cap a las Mats CE1, fichièr d'entraînement*, exercice 3 p. 12, Hatier, 2009.

3 Escriu lo mai de nombres possible ambe aquestes mots.

setze   detz   vint   quatre

exemple vint-e-quatre   24

Se resolvi l'exercici tau coma ei, que pòdi respóner :

- *vint-e-quatre*
- *setze*
- *detz*
- *vint*

Qu'ei a díser que non pòdi pas hèr nada combinason entre los mots, manca entà « vint-e-quatre » qui èra déjà prepausat. Non i a doncas pas nat interés e pas arren a hèr entà l'eslhève dens aqueth exercici. Totun, que decidèi de'u salvar e de l'utilizar. Entà poder hèr a l'encòp un tribalh de comparason de lengas dens un cèrte sens, mes sustot entà véger s'èra possible de transferir competéncias matematicas d'ua lenga a l'auta, e subertot dab un foncionament e ua estructura diferents entre las duas lengas.

Que causiscai de demandar aus eslhèves de hèr l'exercici tau coma èra dens lo fichièr, dab la consigna tau coma èra balhada. Los eslhèves que començan de cercar, e tot viste los dits que's quilhan e las prumèras protestacions que's hèn entèner : arrés non compren çò qui's pòt hèr dab aqueths mots. Que demandèi doncas de hèr l'exercici dab los mots escrivits en francés. Qu'escrivem doncas en tablèu : *seize, dix, vingt, e quatre*.

Ací, mei de combinasons que son possiblas :

- *seize*
- *dix*
- *vingt*
- *quatre*
- *vingt-quatre*
- *quatre-vingt*
- *quatre-vingt-dix*
- *quatre-vingt-seize*

Que podom tornar après sus quin bastir los nombres en occitan, e abordar « ochanta » e « nonanta » per exemple, e en comparar dab lo francés.

L'escaduda deus eslhèves sus aqueste exercici qu'èra hèra interessanta tà jo, en pr'amor que'm mostrè qu'èran completament en capacitat de bastir los nombres en francés, quitament se'us tribalhavan sonque en occitan (lo francés qu'ei la loa lenga mairau, plan segur, mes pas per tots). A partir d'ua error de manau, qu'ei podut pensar un petit temps,

d'un quart d'òra, de mesò-alternànica e de comparason de lenga. Un temps ont los eslhèves qu'èran vertadièrament dens ua postura reflexiva de cap a las doas lengas. Aquesta sedença que'm mostrè tanben qu'èra possible de tirar profièit d'èster l'arregent dens las duas lengas, çò qui'm permetèva de passar ponctuaument d'ua lenga a ua auta.

4.3. Comparason de las lengas

a. Las Palancas

Entà tribalhar las palancas qui existeishen entre francés e occitan, qu'ei tribalhat dab un utís qui s'apera justament *Palancas*.²⁷ Aqueth utís que bota en evidéncia transferiments qui's pòden hèr en passar d'ua lenga a l'auta. Que permet de partir d'un tribalh d'observacion e de comparason de lenga abans de's poder entraïnar entà sistematizar aqueras observacions dens exercicis d'arrevirada.²⁸

Aquèste fichièr que compòrta mantuns avantatges : que permet ua reflexion e ua observacion, ua comparason entre las lengas. Qu'ei bastit d'un biais progressiu en tèrmis de difficultat e que's pòt tribalhar en autonomia. Enfin, lo format brac que permet tanben de tribalhar sus un temps ritualizat.

Qu'agrada hèra aus mainats de la mia classa de tribalhar sus aqueras palancas, d'estar dens aquera postura d'investigacion. Evelyne Charmeux qu'avève notat dens ua de las suas enquistas a quau punt aqueth tribalh de comparason de lengas qu'avèva « declenchat, ençò deus dròlles, un vertadièr plaser de la recèrca e de la descobèrta. »²⁹

b. La comparason espontanea

Las activitats de comparason de lenga que's pòden miar d'un biais estructurat e perqué pas ritualizat coma dab las Palancas. Totun, que pòden tanben arribar d'un biais spontanèu, au hiu de la classa. Per ua question qui arriba en grammatica en classa de francés per exemple. Qu'ei un temps de mesò-alternànica qui a besonh d'estar brac e ponctuaue, mes qui pòt estar hèra interessant entà esclarir la compreson deus sistèmis lingüistics. Per exemple per compréner que n'entenem pas la « s » finau au plurau en francés dens un mot coma « blanches », mes que s'enten per contre se l'arreviram en occitan dens « blancas ». Los escolans n'an pas tostemps la consciéncia de las palancas qui

---

²⁷ AGAR, Didier, *Palancas*, La Poesia, 2008.

²⁸ Véger annèxe 4

²⁹ CHARMEUX, Eveline, *Maîtrise du français et familiarisation avec d'autres langues*, Repères n°6, 1992

existeishen entre las lengas. Qu'ei lo noste ròtle d'ensenhaire, de justament ensenhar aqueras palancas, de las botar en evidéncia entà favorizar la construccion deu bilingüisme.

5. Pistas de conclusion

Aqueste memòri que m'a permetut de botar en plaça ua vertadièra reflexion professionau. A l'encòp sus la mia postura e sus las tascas demandadas aus eslhèves. La sua redaccion que m'a permetut d'assajar navèras practicas directament dens la mia classa. N'ei pas trobat de responsas a tot, mes que m'a permetut d'obrir navèras pistas de tribalh. Que'n retieni en tot cas que construsir lo bilingüisme n'ei pas construsir dus monolingüismes. Que retieni tanben qu'ei plan segur possible de tribalhar competéncias lengatgèras dens los camps disciplinaris, a condicion de pensar lo sué biais d'ensenhar e de preparar la classa.

Pensar e integrar objectius lingüistics dens las sequéncias d'ensenhament disciplinaris qu'ei segurament ua prumèra clau entà assolidar la lenga. Los eslhèves qu'an d'estar botats au maximum en situacion de produccion en lenga occitana entà poder melhorar-la. Qu'an besonh de's poder exprimir dens un encastre favorable a la loa construccion : benvolent e rassurant. Pensar los contenguts disciplinaris dens la lenga qu'ei tanben un ganh de temps entà l'arregent, qui permet d'optimizar lo temps dens l'aprendissatge e la construccion lingüistica.

Lo recors a sequéncias interdisciplinaris o integradas dens ua desmarcha de pedagogia de projècte qu'ei tanben hèra portaire. Que bota la lenga au centre de tots los aprendissatges coma estant un utís indispensable a la realizacion de la tasca finau. La motivacion deus eslhèves qu'ei sovent decuplada en comparason a ua sequéncia d'ensenhament mei tradicionau. Tribalhar per un objectiu concret (un destinatari exterior a la classa per exemple) que permet tanben de hè creisher l'exigéncia deus eslhèves de cap a la loa produccion.

Entà que los eslhèves poscan melhorar la loa lenga, que cau que l'arregent aja tanben un nivèu d'exigéncia important. Que'u cau portar ua grana atencion a la correccion de la lenga deus eslhèves en variar las suas retroaccions, e plan segur en estar un modèla en tèrmis de qualitat de produccion.

Ua reflexion qu'ei tanben a miar per l'ensenhaire entà poder plan didactizar los temps d'alternància entre las duas lengas, entà favorizar lo trenatge de las lengas e lo

transferiment de competéncias de l'un a l'autre, e perquè pas, de cap a d'altres lengas enqüèra.

IV/ BIBLIOGRAFIA

► TEXTES INSTITUCIONAUS

- B.O. n°33 du 13-09-2001, Modalités de mise en œuvre de l'enseignement bilingue à parité horaire
- Hors-série n° 3 du 19 juin 2008, Programmes d'enseignement de l'école primaire
- Bulletin officiel spécial n°11 du 26 novembre 2015, Annexe 1 Programme d'enseignement du cycle des apprentissages fondamentaux (cycle 2)

► OBRATGES SCIENTIFICS

- ABDELILAH-BAUER, Barbara, *Le défi des enfants bilingues*, Editions la Découverte, Paris, 2006
- DUVERGER, Jean, *L'enseignement en classe bilingue*, Hachette, Paris, 2009
- GEIGER-JAILLET Anemone, *Le bilinguisme pour grandir*, L'Harmattan, Paris, 2005
- LYSTER, Roy, *Learning and Teaching Languages Through Content, A counterbalanced approach*, John Benjamins Publishing Company, 2007
- PORCHER, Louis, GROUX, Dominique, *L'apprentissage précoce des langues*, PUF, Paris, 1998

► OBRATGES DIDACTICS O PEDAGOGICS

- AGAR, Didier, *Palancas*, La Poesia, 2008.
- CHARNAY, Roland, DUSSUC, Marie-Paule, MADIER, Dany, PREVOT, Martine, *Cap a las Mats CE1, fichièr d'entraînement*, Hatier, 2009.
- FLOUTARD, Alain, *50 activités en occitan languedocien au cycle 3*, CRDP de Midi-Pyrénées, Toulouse, 2009

► ARTICLES

- CHARMEUX, Eveline, *Maîtrise du français et familiarisation avec d'autres langues*, Repères n°6, 1992
- DUVERGER, Jean, *Didactiser l'alternance des langues en cours de DNL*, Tréma 28, 2007.
- ESCUDÉ, Pierre, *Histoire de l'éducation : imposition du français et résistance des langues régionales*, 2013
- GAJO, Laurent, *Enseignement d'une DNL en langue étrangère : de la clarification à la conceptualisation*, Tréma 28, 2007.
- GAJO, Laurent, MOORE, Danièle, *Enseigner des disciplines en langues étrangères. Le français à l'université*, 14-04 | 2009 Mise en ligne le: 23 janvier 2012, consulté le : 12 avril 2016
- LYSTER, Roy, *La négociation de la forme : stratégie analytique en classe d'immersion*, La Revue canadienne des langues vivantes, 50, pp 446-465, 1994.
- SAUZET, Patrick, *Occitan : de l'importance d'être une langue*, Cahiers de l'Observatoire des pratiques linguistiques, 2012
- SWAIN, Merrill, "Communicative competence: some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development." dans S. Gass et C. Madden, *Input in Second Language Acquisition*. Rowley, MA.: Newbury House Publishers, Inc. 1985.
- TOURNIER, David, *Enseigner l'oral à travers les disciplines en interdegré*, Dossier de ressources rassemblés pour l'atelier « Enseigner l'oral à travers les disciplines », Circonscription d'Ilfurth, 12 novembre 2013.

► SITI INTERNET

- MINISTERE DE L'EDUCATION NATIONALE. Eduscol [en ligne]. [consulté le 15.03.2016]. Disponible suu Web : <http://eduscol.education.fr/>

V/ ANNEXES

Annèxe 1 :

EDUCACION FISICA E ESPORTIVA : « ULTIMATE »			NIVÈU : CE1 - CE2	7 sedenças
CICLE 2	CICLE 3	COMPETÊNCIAS DEU SÒCLE COMUN		
<p><u>Competências de fin de cicle :</u></p> <p><i>Cooperar e s'opausar individuament e collectivament</i></p> <p>Encontrar un adversari dens jòcs d'opausacion duau : afrontar sol un adversari entà obtièner lo ganh deu jòc, desvolopar estratègias coma atacant o coma defensor.</p> <p>Cooperar dab partenaris entà afrontar collectivament un o mantuns adversaris dens un jòc collectiu : s'arreconèisher com ataquant o defensor, desvolopar estratègias, identificar e pleiar ròtles e estatus diferents dens los jòcs practicats, arrespèctar las règlas.</p>	<p><u>Competências específicas :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Cooperar dab partenaris entà s'opausar collectivament a un o mantuns adversaris dens un jòc collectiu. <p><u>Competências de fin de cicle:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Elaborar e botar en òbra ua estratègia collectiva. gerir los espacis e los ròtles protegir lo sué camp atacar lo camp advèrse 	<p><i>Sòcle comun de conelshenças e de competências – escalon 2</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <u>Competência 1:</u> mestresa de la lenga <ul style="list-style-type: none"> Prèner part a un dialòg : prèner la paraula davant los autes, escotar los autes, formular e justificar un punt de vista. <u>Competência 6:</u> competências sociais e civicas <ul style="list-style-type: none"> arrespèctar las règlas de la vita collectiva <u>Competência 7:</u> autonomia e iniciativa <ul style="list-style-type: none"> començar a se saber auto-avalorar dens situacions simplas Implicà's dens un projècte individuau e collectiu 		
<p>OBJECTIUS LINGÜÍSTICS :</p> <ul style="list-style-type: none"> comprèner las règlas e las consignas acquisicion d'un lexic específic mestresa deus vèrbes d'accion saber parlar de se, de l'autè, de l'equipa, deus autes 				

SEDENÇA	DEBANAMENT	DURADA	OBJECTIUS DISCIPLINARIS	OBJECTIUS LINGUISTICS
<p>1</p> <p>DESCOBERTA</p> <p>Descoberta lliura</p> <p>2 talhèrs (disc golf e lo riu)</p>		45'		<p><u>Lexic :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lançar fòrt - lançar luenh - lançar naut - lançar precisament - lançar doçament
<p>2 a 4</p> <p>DE CAP A « L'ULTIMATE »</p> <p>Las sedenças següentas que son botadas en plaça devath la fòrma de talhèrs (qui permeten la manipulacion deu frisbee) o de jòcs tradicionaus adaptats. Que permeten aus eslhèves de perseguir la descobèrta de l'engenh (lo frisbee), de coordonar son manajament (lo gèste) individualment o en grop, e de s'apropriar per escambis oraus las règlas causidas, pròches de las de l'ultimate.</p> <p>Aqueras sedenças que permeten :</p> <ul style="list-style-type: none"> - de poder apreciar lo nivèu de competéncias motriças e de cooperacion - d'identificar las representacions inicials deus eslhèves per rapòrt ad'aquesta activitat <p>Contengut de las sedenças :</p> <p>Entà entrar dens l'activitat :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● desplaçament sol dab lo frisbee ● desplaçament dens grups de 2 a 4 eslhèves dab lançar e recepcion deu frisbee ● lançar lo frisbee de cap a ua cibra 		45'	Lançar / recepcionar	<p><u>Conjugason :</u></p> <p>parlar de se, parlar de l'aupte, parlar de l'equipa.</p> <p><u>Lexic :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbes d'accion
<p>L'ARRIU</p> <p>Los eslhèves que son per grups de 3 (dus partenaris, un adversari). L'adversari qu'ei dens l'arriu e qu'assaja d'interceptar lo frisbee que s'envian los dus jogaires. Un punt qu'ei attribuit a cada passa escaduda e a cada intercepcion. Un punt de penalitat qu'ei atribuit a cada còp que lo frisbee que tomba en dehòra de las limitas deu terrenh. Pensar a cambiar los ròtles.</p>				
<p>A CADUN SON OSTAU</p> <p>Suu terrenh que son dispausats parilhons de cercèths de colors diferentas. A cada</p>				

<p>eshlève qu'ei attribuida ua color. Au signau, los eshlèves que deven arténher l'aute cercèth de madeisha color en lançar lo lor frisbee e en lo tornar lançar au punt de caduda. Lo prumèr arribat qu'a ganhat.</p>			
<p>L'ARRELAIS Mantus equipas en parallèle. Los jogaires que son dispausats dens los cercèths. Qu'assajan de hèr circular lo frisbee sus la longor deu terrenh. Si lo frisbee n'ei pas recepcionat per un jogaire, lo lançaire que torna començar. L'equipa qui acaba en prumèr qu'a ganhat.</p>			
<p>LO CARRAT MAGIC Quatre eshlèves que son dispausats en carrat, cadun dens lo loé cercèth respectiu. La tòca qu'ei de hèr circular lo frisbee sus un maximum de torns shens hè'u tombar. Los eshlèves que pòden sortir deu cercèth entà recepcionar lo frisbee mes que deven estar dedens entà'u lançar. Hèr mantuns carrats en madeish temps, lo grop qui hè lo mei gran nombre de torns qu'a ganhat.</p>			
<p>5 e 6 L'ULTIMATE Los eshlèves que son plaçats dens la situacion de referéncia de l'ultimate. Cada equipa que s' plaça dens la sua zòna de but. Que cau marcar punts en respectar las règlas seguentas : - non pas hèr mau aus autes dab lo frisbee e non pas se tocar - arrespectar los limits (1/2 terrenh de handball) - pas de « marchar » (coma au basketball) - lo qui envia lo frisbee au solò lo torna a l'adversari au punt d'"impacte - pas de passa directa de la man a la man - lo defensor qu'a de deomrar a distància (longor de braç) - defensa a un contra un - lo de qui ataca que deu hèr la passa abans 8 segondas - pas de defensoraire dens la zòna de but - punt mercat se lo frisbee ei gahat dens la zòna de but - cada falta qu'ei signalada peu jogaire concernit en levar la man e en anonçar lo tipe de falta - la remesa en jòc que s' hè a l'endret de la falta</p> <p>Lo mèstre deu temps que shiula la debuta e la fin de cada miei temps (2x4 minutas), qu'anuncia lo scòre a cada but</p>	45'	S'engatjar dens lo jòc collectiu	<ul style="list-style-type: none"> - comprendre las règlas e las consignas - comunicar en occitan dab los jogaires de l'equipa pendant la partida.

	Los observadors que plean las fichas d'observacion			
7	AVALORACION L'avaloracion que'l hèita en plear ua ficha d'observacion peus escolans au parat d'ua partida d'ultimate. Lo regent que plea ua ficha d'avaloracion.	60'		- saber legir e plear ua ficha d'observacion redigida en occitan

SEQUENCIA INTERDISCIPLINARI

Objectiu generau : s'imPLICar dens un tribalh individuau o collectiu – produir un document numeric

Sedença	Description	Objectius	Competéncias	Materiau	Organizacion	Durada
1	<p>Occtan : descobèrta de l'album Lectura, compreson</p> <p><u>Debanament :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prumèra lectura de l'album sancèr. - - Los eslhèves que vedon sonque l'imatge - los eslhèves que verbalizan çò qu'an comprés. - dusau lectura fraccionada e precision deu lexic - focalizacion suu lexic especific : ortalissas, sopa, vaishèra. 	<ul style="list-style-type: none"> - compreson de l'istòria - descobrir l'album 	<p>Mestresa deu lexic : ortalissas, sopa, vaishèra</p>	album	collectiu	45'
2	<p>Mats</p> <p>exercicis</p>	<p>Evaluar lo lexic de la sedença 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Denombrament - Tablèu de dadas - augmentacion, diminucion 	<ul style="list-style-type: none"> - Cartetas ortalissas 	<p>Tribalh en grops de 3-4</p> <p>Mesa en comun collectiva</p>	45'
3	<p>Botar en plaça l'organizacion deu projècte</p> <p><u>Debanament :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tornar precisar lo projècte e totas las tasças a hèr - aficar totas las ilustracions e discutir de quin se pòt partatjar lo tribalh entre las classes - decidir d'ua organizacion e 	<p>Establir un contacte entre las classes e botar en plaça l'organizacion deu projècte</p>	<p>B2i, domèni 5</p> <p>comunicar, escambiar : escambiar dab las tecnicas de l'informacion e de la comunicacion</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ordenador - Video projector 	collectiu	30'

Annèxe 2 :

	perpausar-la a l'auta classa en enviar un corric					
4	<p>Arts visuaus</p> <p><u>Debanament:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - reparticion deus eslhèves dens grups - aficar totas las illustracions e listar tots los elements a desenhar - cada grop tira au sòrt tascas a hèr - dens cada grop, en autonomia, los eslhèves se despartissan las tascas e qu'entran dens l'activitat - lo tribalh de cada grop qu'ei mostrat a tota la classa per aver ua vision globau deu projècte 	Creacion deu decòr de la videò	L'eslhève mobiliza tecnicas tradicionaus (pintrura, dessenh) o mes contemporaneas (fotografia numerica, cine, videò, infografia) e prepausa proceduras simples mes combinadas (recobrament, traçats, pegatge/montatge)	- Papèr canson, - Feutres - paginas 21x21cm	Collectiu Grups Individuan	1h15
5	<p>Musica (canta de nau)</p> <p><u>Debanament:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prumèra escota de la canta - los eslhèves que verbalizan çò qu'an comprès - distribucion e lectura deu tèxte - dusau escota segmentada - aprentissatge de la canta en tròç - après l'aprentissatge deu prumèr coplet, explic de çò qu'ei ua <i>canta de nau</i> - cantar la canta sancèra dab e shens l'acompanhament audio <p><i>La canta que serà repetada pendent d'autes temps dens las setmanas a</i></p>	Cultura occitana (canta de nau)	Memorizacion, comptatge ad'envers	- Pòste - enregistrament de la canta - tèxte de la canta	collectiu	20'

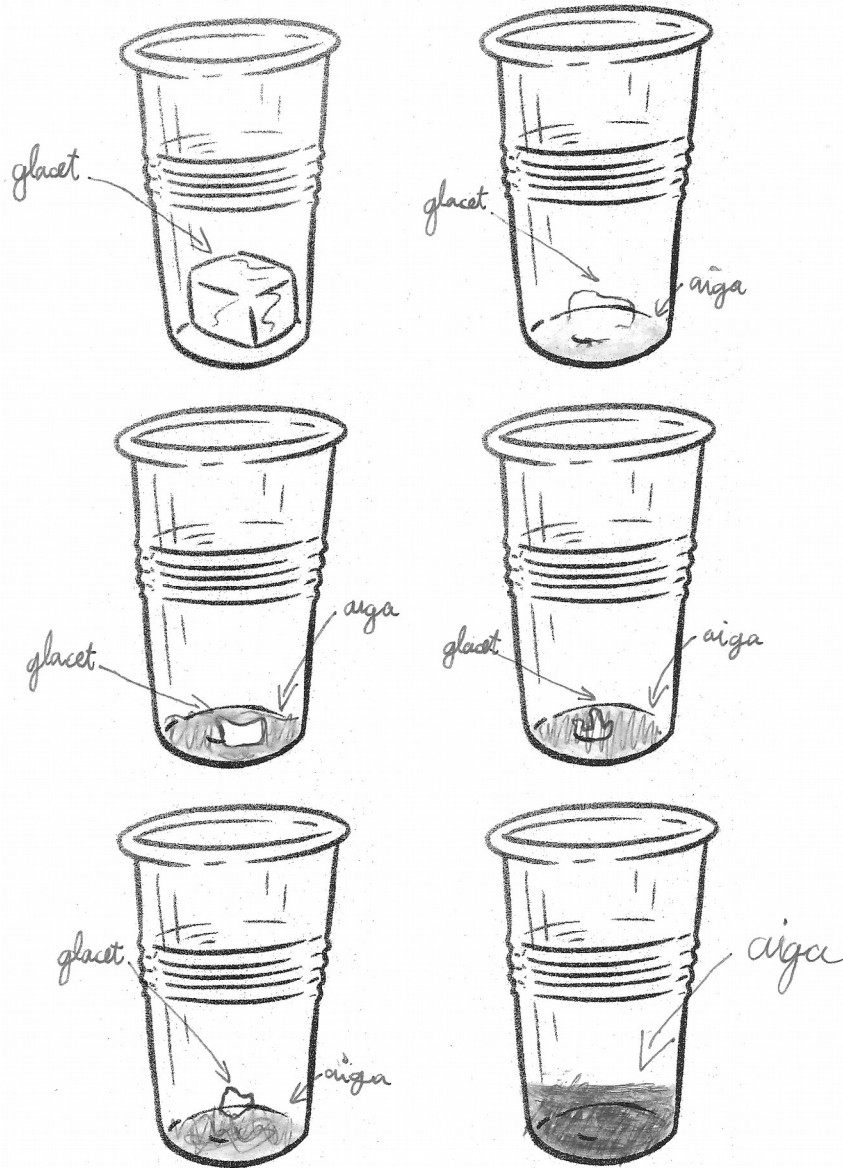
	<i>venir</i>					
6	Occitan S'entraïnan a legir	Lectura e mestresa de la prononciacion	Legir sol, a votz hauta, un tèxte qui compren mots coneguts e desconeguts	- Tapuscrit de l'album	Individuau collectiu	55'
7	Cultura occitana (recerca documentari TICE)	Descobèrta de Marteror	B2i, domèni 4 : s'informar, se documentar item : cercar informacions per via electronica	ordenadors	grops	45'
8	Occitan (enregistrament)		Mestresa de la lenga B2i, domèni 3 : crear, produsir, tractar e explèitar dadas. Item : produsir un document numeric, imatge, son. L'eslhève sap modificar un tèxte, un imatge o un son	- Ordenador dab Audacity - Micro-Casque	individuau	1h
9	Arts visuaus Presas de vista tà l'animacion	Presas de vista tà l'animacion	B2i, domèni 3 : crear, produsir, tractar e explèitar dadas. Item : produsir un document numeric, imatge, son. L'eslhève sap modificar un tèxte, un imatge o un son	- Aparèlh de fotò - trepè	grops	1h
10	Descobèrta deu tribalh finalizat Envoi du travail final à l'auteur du livre				collectiu	

Annexe 3 :

Un solide e pòt venir un liquide ?

Dessina çò qu'observas dens lo gobelet pendant l'experiéncia tota. Legenda amb los mots següents : glaç, aiga. Dens d'unes, auràs besonh dels dos mots.

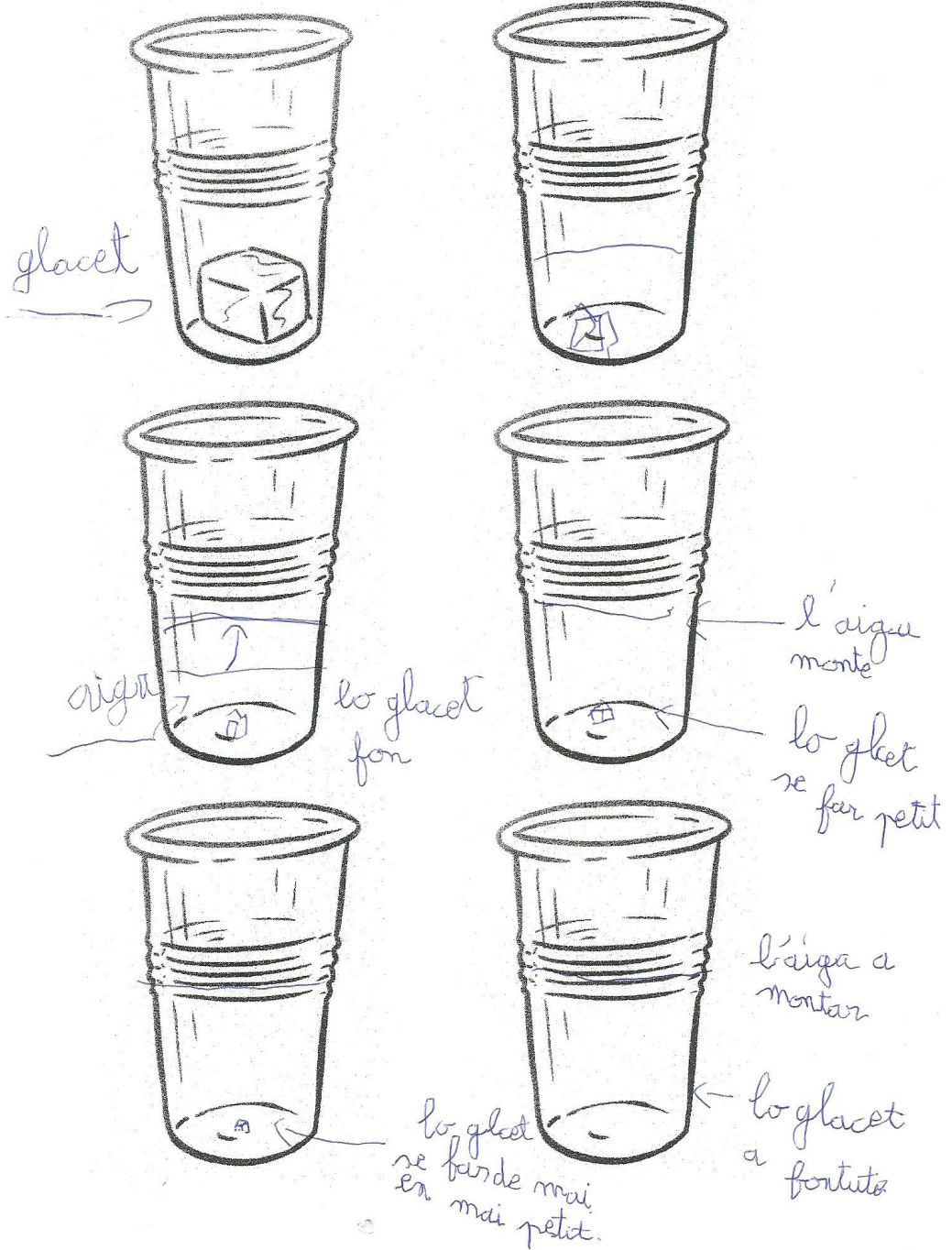

On a souffler sur le glaçon, puis on a melanger le glaçon puis on la amener au radiateur.

am brifa sur lo glacet puis am melagat sur lo glacet puis la amonats al rerecage

Un solide e pòt venir un liquide ?

Dessina çò qu'observas dens lo gobelet pendant l'experiènça tota. Legenda amb los mots següents : glaç, aiga. Dens d'unes, auràs besonh dels dos mots.

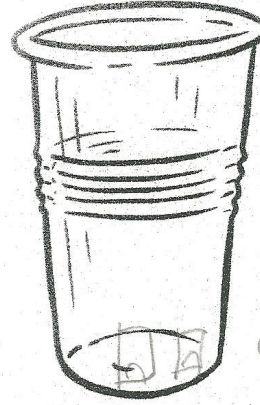
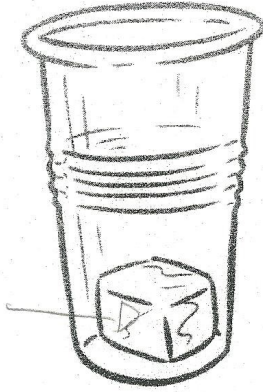

Un solide e pòt venir un liquide ?

Dessina çò qu'observas dens lo gobelet pendant l'experiènça tota. Legenda amb los mots següents : glaç, aiga. Dens d'unes, auràs besonh dels dos mots.

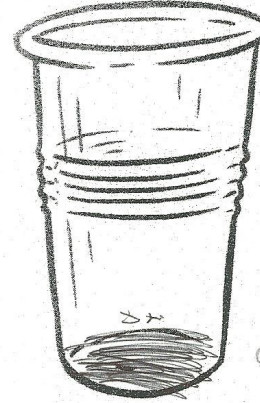
*moilin
moilin*

*glaçon
glaçon
glacet*

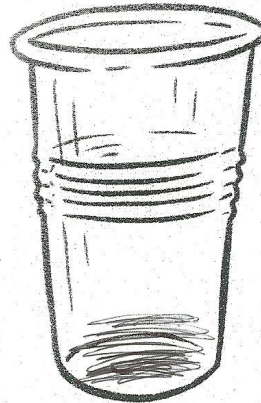
*onbee
onfa*

*de l'eva
aiga*

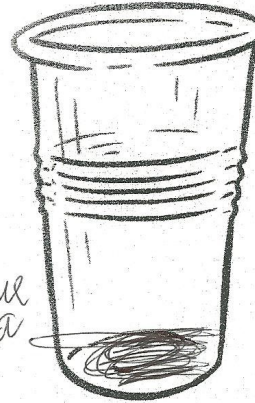

*des petit
glaçon
glacet*

*de l'eva
aiga*

*de l'eva
aiga*

1A

L'aliqueta ↔ L'allumette

Espèpissa plan :

la placeta ↔ la placette

una maqueta ↔ une maquette

la calculèta ↔ la calculette

Tròba la palanca entre occitan e francés :

Oc

Fr

-~~la~~ .~~eta~~

-~~elle~~

Revira en francés :

1) la cambreta → ~~la~~ .~~chambrette~~

2) la servieta → ~~la~~ .~~servièta~~ . . .

3) la forqueta → ~~la~~ .~~forquet~~ .~~forchet~~

4) la paleta → ~~la~~ .~~palette~~ . . . . .

5) la croqueta → ~~la~~ .~~croquette~~ . . . . .

6) la barreta → ~~la~~ .~~barrette~~ . . . . .

7) la coeta → ~~la~~ .~~coète~~ . . . . .

8) la luneta → ~~la~~ .~~lunette~~ . . . . .

1B

L'aliqueta ↔ L'allumette

Revira en occitan :

1) la placette → ~~la~~ .~~placeta~~ . . .

2) la chemisette → ~~la~~ .~~chemiseta~~ . .

3) la cassette → ~~la~~ ~~ca~~ .~~cassa~~ .~~ta~~

4) la paillette → ~~la~~ ~~pa~~ .~~llet~~ . .

5) la boulette → ~~la~~ .~~bouleta~~ . . . .

6) la trotinette → ~~la~~ ~~troi~~ .~~netta~~ .

7) la raquette → ~~la~~ .~~raquetta~~ . .

8) la branchette → ~~la~~ .~~brancheta~~ . .

1A
L'aliqueta ↔ L'allumette

Espepissa plan :

la placeta ↔ la placette

una maqueta ↔ une maquette

la calculèta ↔ la calculette

Troba la palanca entre occitan e francés :

OC

FR

-...eta

-...ette

Revira en francés :

- 1) la cambreta → *chambrette*
- 2) la servieta → *serviette*
- 3) la forqueta → *fourchette*
- 4) la paleta → *palette*
- 5) la croqueta → *croquette*
- 6) la barreta → *barrette*
- 7) la coeta → *coette*
- 8) la luneta → *lunette*

1B
L'aliqueta ↔ L'allumette

Revira en occitan :

- 1) la placette → *placeta*
- 2) la chemisette → *chemiseta*
- 3) la cassette → *caisseta*
- 4) la paillette → *pailetta*
- 5) la boulette → *bolleta*
- 6) la trotinette → *troti netta*
- 7) la raquette → *raquetta*
- 8) la branchette → *branchetta*

1 A
L'aliqueta ↔ L'allumette

Espepissa plan :

la placeta ↔ la placette

una maqueta ↔ une maquette

la calculeta ↔ la calculette

Troba la palanca entre occitan e francès :

OC

FR

Revira en francès :

1) la cambreta → *Chambrette*

2) la servieta → *une serviette*

3) la forqueta → *une fourchette*

4) la paleta → *une palette palette*

5) la croqueta → *la p. croquette*

6) la barreta → *la barrette*

7) la coeta → *la coette...*

8) la luneta → *la lunette*

1 B
L'aliqueta ↔ L'allumette

Revira en occitan :

1) la placette → *la placeta*

2) la chemisette → *la chemigeta*

3) la cassette → *la caisseta...*

4) la paillette → *la palheteta*

5) la boulette → *la bouleta*

6) la trotinette → *la troi netu...*

7) la raquette → *la raqueta*

8) la branchette → *la brancheta*

2 B	
Tolosa	Toulouse

Revira en occitan :

- 1) *Tout va bien !* → *kat..... va plan !*
- 2) *toujours* → *tu... .. de...*
- 3) *le four* → *lo ...n*
- 4) *trouver* → *trou... ..*
- 5) *un ours* → *un ... ..*
- 6) *le jour* → *lo ... ..*
- 7) *la route* → *la ... ..*
- 8) *une tour rouge* → *una ... ..*
- 9) *le moulin* → *lo ... ..*
- 10) *toute la classe* → *... .. la classa*

2 C	
Tolosa	Toulouse

Completa en occitan la revirada de las frases francesas seguentas :

- 1) *Aujourd'hui, il fera beau toute la journée.*
Uèi farà bel tata la jornada.
- 2) *On a toujours besoin d'un petit brouillon...*
Avèm tujorn besonh d'un brouillon tat pichonet.
- 3) *Achète-moi deux bouteilles de lait, un ampoule et de la poudre pour nettoyer le four.*
Crempa-me duas botelhas de lach, una ampola e de pòdra per netejar lo forn.
- 4) *Tu peux toujours courir !*
Pòdes tujorn càrrer !
- 5) *Tout autour de mon jardin, les fourmis font une route.*
Tat a l'entorn de man òrt, las formigas fan una rota.